…ХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯТ ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 124 (9878) | 1962 оной майн 27, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

Совет монгол арадуудай хани барисаан мүнхэ!

Партийна гэгээрэлэй байшан соо майн 25-най үдэшэ Улан-Удын ажалшад сугларжа, Совет-Монгол хани барисаанай бүлгэмэй тогтоhоор 15 жэлэй түүхэтэ ойн үдэрые баяр ёhололой оршон байдалда тэмдэглэбэ. Тус суглаае Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. У. Хахалов нээгээд, Совет-Монгол хани барисаанай бүлгэмэй Бурядай отделениин харюусалгата секретарь Ц. Ц. Дондуковто үгэ үгэбэ. Элидхэлшэ аха дүү монгол арадай амжалтанууд тухай тодорхойгоор хөөрэхэ зуураа, Совет-Монгол хани барисаанай бүлгэмэй зорилгонууд, хэhэн, хэжэ байhан ажал-ябуулганууд тушаа тогтобо:

— Шэнэ Монголой түхэл шарай хараhан би энэ hайхан орондо дурлааб. Энэ ороной мүнөөдэрыень урда сагайхитай жэшэхэдэ, гэгээн үдэрые харанхы hүнитэй жэшэhэндэл адли,—гэжэ үгэ абаhан уран зохёолшо Ц. Дамдинжапов хэлээ.

Зүүн Сибириин библиотечнэ институтда hуража байдаг монгол студент Дуламдорж ендэр дээрэhээ сэдьхэлэй халуун үгэнүүдээр коммунизм байгуулжа байгаа совет арадта хандаба.

Һүүлдэнь суглarагшадта монгол студентнүүдэй хабаадалгатай концерт, мүн кино харуулагдаhан байна.

Советскэ партийно-правительственна делегациин Болгариин Арадай Республикада аяншалhан тухай

Радио болон телевиденеэр 1962 оной майн 25-да Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэлэhэн үгэ

…этэ нүхэдүүд!

…тскэ партийно-правительственна делегаци аха дүү …ин Арадай Республи… …аяншалаад, хэдэн хоно… …да тээ бусажа ерээд… Энэ аяншалгын үедэ … үзэhэн юумэ тухай… …эжэ үгэхые хүсэнэб.

…нэр Коммунистическэ … Центральна Комите… …еспубликын правитель… …уряалаар Болгарида …олгон аяншалhан бай… Болгариин Арадай …ликын партийно-правительственна делегаци манай … 1957 ондо аяншалhа… …мэдээжэ, тиихэдэ Бол… …ерэhэн ханинар орон… …аяншалхые советскэ де… …е уриhан байгаа.

…рида манай аяншал… бүхы талаараа hонир… …туhатай байгаа. Бидэ… …ээр hонирхообди. Энэ …мартагдахаар бэшэ эли …нирхол болоно. Болга… …йхамшагта hайхан га… …агта байха үедэмнай …делегацида Болгариин …дай, тэрэнэй хүтэлбэ… …дэй тон ехэ хани ха… дуратайгаар ханда… …йhые эдирхэйлэн ха… …үгэнүүдые олохоншье … байна.

…риин ажалшадтай би… …улзаhан лэ газарта тэ… …даа Советскэ Сою… …адуудта аха дүүгэй … хүргэжэ, комму… …үулгада ехэ амжалта …ень хүсэжэ байhыем… …жуулыт гэжэ бидэнине … байгаа. Мүн лэ иимэ …жуулхыемнай Болга… Коммунистическэ пар… …нтральна Комитедэй … секретарь нүхэр … Министрнүүдэй Со… …рүүлэгшэ нүхэр Югов, Суглаанай Президиу… …үүлэгшэ нүхэр Ганев, …ин Коммунистическэ … Центральна Комите… …равительствын гэшүүд …е гуйhан байна. Хүн… …эд, хамагай түрүүндэ …тыень дүүргэлтэ бол… …ай Болгаридахи хани… …эн зүрхэнэй амаршал… …ниие хүсэлгые дам… … би хүсэнэб.

… Тодор Живковой хэ… ёhоор болгар арад, … Коммунистическэ … Болгариин хүтэлбэри… …хадаа коммунизмын …алта тээшэ Советскэ … хамта дабшахаар … бэлэн байhан манай …ай, үнэн сэхэ ханинар … гэжэ манай делега… …яншалга үшөө дахин …гөөр харуулжа…

… хоёр ороной комму… …кэ партинуудай, пра… …вонуудай хоорондо … арсалдаата асуудал… …хагүйhөө гадна, ха… …шадай ондо ондоогоор … тиимэ асуудалнууд…

…рида манай арадые, …ртиие түлөөлжэ яба… …ай hайн байгаа. Хэр… …р нэгэн «бэрхэшээ… …тохёолдодог байгаа …алуун наранай хайра …ер шараhан шэнги …айгаал. Һэрюун ула… Москваhаа самолёдоор … ниидэжэ ошоhоной … сагай ондоо улари… …жа гараха тиимэ бэ… …эшэ байгаа. Зүгөөр …радай хаа хаанагүй … халуунаар, хүндэтэй… …энэрые угтаhаниинь … хүнгэдхэжэ үгөө.

…ида байха үедөө … түлөө гүнзэгы ехэ … хүргэжэ байhанаа …нэгэтэ бэшэ элирхэй… …лhэн байнабди. Со… …, Советскэ Союзай …тическэ партиин ту… … бологшо маанадые …шагүй хани халуу… …hанайнь түлөө Бол… …энэй болон Комму…нистическэ партиин хүтэлбэрилэгшэдтэ, бүхы болгар арадта тон хани халуун, үнэн зүрхэнэй баясхалан манай делегациин зүгhөө, Советскэ правительствын зүгhөө, манай партиин Центральна Комитедэй зүгhөө, совет арадай зүгhөө үшөө дахин хүргэхыемни зүбшөөгыт.

Ямаршьеб алгасалдаагаа заhаруулхын, советско-болгарска харилсаануудта тохёолдоhон «бэрхэшээлнүүдые зайсуулхын» тулада Хрущев Болгарида ерээ гэhэн хэбэртэйгээр Болгаридахи манай аяншалга тухай баруун оронуудтахи зарим нэгэшүүл худал хуурмаг үгэ тараадаг байгаа. Зүгөөр буржуазна бэшээшэдэй олон ушарта урагшагүйдэдэг шэнгеэр, тэдэнэр мүнөөшье баhал эшэгүүритэйгээр буруутаа. Арсалдаа зүрилдөөнэй байгаагүй, байжа шадахашьегүй газарта тиимэ юумэ бии гэжэ харуулхые империалистнууд оролдодог байна бшуу.

Советскэ Союзай арадуудай болон Болгариин арадай бага бэхи хани барисаан үни холын сагhаа хойшо тогтонхой юм. Хамтынгаа дайсадта эсэргүү тэмсэлэй үедэ хамтаараа адхаруулhан шуhаар энэ хани барисаан батадхагданхай. Плевендэ, баатарлиг байлдаануудай болоhон бусад газар нютагуудта бидэнэр Болгарида байха үедөө хүрэhэн байнабди. Оттоманска Турцида эсэргүүсэн тэмсэhэн манай арадуудай хүбүүдэй алдар соло эндэхи газар нютагай hөөм бүхэн дээрэшье элеэр харагдана.

Турциин дарлагшадта эсэргүүсэн хамтаараа хэгдэhэн тэмсэлэй үедэ наhа бараhанород сэрэгшэдэй хүндэлэлдэ, дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ немецкэ фашистнуудтай болоhон байлдаануудай үедэ наhа бараhан совет сэрэгшэдэй, Болгариин патриодуудай, партизануудай хүндэлэлдэ зорюулагдан, Болгариин олон нютагуудта бодхогдоhон памятнигуудта ажалшадай анхаралтайгаар, ехэ дуратайгаар хандадаг байhыень харахада бидэндэ ехэ аятай байгаа.

Зүгөөр манай арадуудые гансахан лэ түүхэ нэгэдүүлнэ, түрэл дүтэ болгоно бэшэ. Мүнөө Болгариин социализмын замаар дабшажа ябахада, манай хани барисаан шэнэ шэнжэтэй, шэнэ гүнзэгы удхатай болоо. Совет болон болгар арадуудай эрхим хүбүүдэй тэмсэлэй эгээн лэ гэгээн гэрэлтэ hанал хүсэлнүүд мүнөө манай хамтын хэрэгүүдтэ бэелжэ байна.

Городууд болон тосхонуудта, заводууд болон хүдөө ажахын кооперативуудта, научно-шэнжэлэлгын институдуудта хүрэхэдэ бидэндэ ехэ аятай байгаа. Бидэнэр хүдэлмэришэдтэй, таряашадтай, интеллигенцитэй хани ёhоор хөөрэлдөөбди, тэдэнэй шэн зоригто ажалай үрэ дүнгүүдые хараабди. Хараhан үзэhэн юумэнүүдээрээ, эдэ хани халуун хөөрэлдөөнүүдээр бидэнэр эгээн ехээр hонирхоhон байнабди.

Урдань Болгари гээгдэнги аграрна орон байгаа гэжэ мэдээжэ. Монархо-фашизмын дарлалгын унагаагдаhанай hүүлээр, арадай засагай тогтоогдоhонhоо хойшонхи үе соо орон дотор хэдэн зуун промышленна предприяти баригдаа. Таряашадай ажахынуудай кооперацида орожо нэгэдэhэнэй ашаар Болгариин хүдөө тосхонуудай шэнжэ түхэл хубилаа. Наука болон соёл культурые хүгжөөлгэдэ ехэ дэбжэлтэ туйлагдаhан байна.

«Марица-Восток» гэжэ энергетическэ барилгануудай предприятинуудта, судна бүтээлгын заводто, азотнотуково комбинадта бидэнэр хүрөөбди, Болгариин бусадшье предприятинуудые хараабди. Эдэ бүгэдэ хүдэлмэришэдэй, инженернүүдэй, технигүүдэй ажалаар, оюун бэлигтэ болгар арадай хүсэлэл оролдолгоор байгуулагдаа. Болгариин хүдэлмэришэн ангиин—социализмын илалтын түлөө болгар арадай тэмсэлэй гол хүсэнэй гайхамшагта түлөөлэгшэдтэй бидэнэр танилсаабди.

Хүдөө тосхонуудые социалис ёhоор шэнэдхэн байгуулха талаар Болгаридахи манай нүхэдүүд hургаал абамаар дүй дүршэлтэй болонхой. Болгарида, мүн арадай демократиин бусад оронуудта таряашан бүхы наhан соогоо тохомой шэнээн гэхээр бишыхан газар дээрэ ажалладаг байгаа. Хаанта Болгарида таряашад эгээн лэ үгытэй, эрхэ сүлөөгүй ангинь байhан юм.

Бүхы ажабайдалаа хубилгалгадань Болгариин таряашадта арадай засаг туhалаа. Шэнэ ёhоор, хамтаараа ажаллаха, баян шанга шадалтайгаар ажаhууха замые Болгариин таряашадта Болгариин хүдэлмэришэн анги, тэрэнэй дайшалхы манлай—Коммунистическэ парти заажа үгөө. Таряашадай түсэбэй ёhоор, эмхитэйгээр кооперацинуудта нэгэдэhэниинь, хүдөө ажахын үйлэдбэриин ургаhаниинь hайшаалтай байна.

Таарамжатай зохид шэнэ ниитын байшангуудтай, байрын гэрнүүдтэй, hайн бэхижэhэн кооперативуудые бидэнэр хараабди. Эгээн гол юумэн гэхэдэ, шэнэ шэнжэ шанартай болоhон Болгариин таряашадые—газарайнгаа эзэдые, социалистическэ Болгарине эдэбхитэйгээр байгуулагшадые бидэнэр хараhан байнабди.

Хүдөө ажахые шэнэдхэн байгуулха зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэлгэ Болгариин Коммунистическэ партиин болон Болгариин газар таряалангай арадай союзай хоорондо тогтоhоор олон жэл боложо байhан нягта харилсаатай холбоотой байна.

Коммунистнууд арадай засаг тогтооhонойнгоо hүүлээр ажалшадай бусад партинуудтай холбоо барисаатай байхые хүсэдэггүй гэhэн хэбэртэйгээр социализмын дайсадай хүбүүд хардалга гүрдэлгэнүүдэй бүруу байhыень Болгариин дүй дүршэл, мүн бусад социалис оронуудай дүй дүршэл харуулжа үгэнэ. Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр коммунистнуудай, газар таряалангай союзай гэшүүдэй хамтаараа хэhэн эбтэй эетэй хүдэлмэри арадай засагые бэхижүүлгэдэ, социализм амжалтатайгаар байгуулгада шухала үүргэ дүүргээ. Энэ хадаа Болгарида ехэ удхашанартай байхаhаа гадна, манай хамтын дүй дүршэлдэ болгар арадай оруулалсаhан үнэтэ туhа нэмэри болоно. Хамтын дүй дүршэл хадаа бидэнние бултыемнай баяжуулдаг, социализм, коммунизмын илалтын түлөө тэмсэл хэхэ талаар бидэндэ шэнэ шэнэ хүсэ оруулдаг барагдашагүй булаг мүн болоно.

Маанад аб адли уг зорилготойбди. Социализм болон коммунизм байгуулха нэгэн замаар бидэнэр дабшанабди. Харин Болгарида өөhэдэйнь национальна болон түүхэтэ онсо өөрэ илгаанууд бии. Советскэ Союзай, бусад аха дүү оронуудай дүй дүршэлые хэрэглэн, Болгаридахи ханинар оронойнгоо эрхэ байдалые хараада абан, марксизм-ленинизмые шадамараар хэрэглэнэ.

Болгар арадай түүхэтэ илалтануудта Болгариин Коммунистическэ парти угаа ехэ габьяатай. Тэрэнэй орон дотороо угаа ехэ нэрэ хүндэтэй, гүнзэгы ехээр хүндэлэгдэдэг байhыень бидэнэр хараабди. Хамагай түрүүндэ арадтаяа нягта холбоотой, тэрээндэ үнэн сэхээр алба хэдэг байhан дээрэhээнь Болгариин ажалшад түрэл партидаа дуратай юм. Болгар арадай агуу ехэ хүбүүн Георгий Димитровой захяануудые дүүргэлтэ болгон, Болгариин коммунистнууд социалис байгуулалтын орёо асуудалнуудые амжалтатайгаар шиидхэнэ, пролетарска интернационализмын, социалис оронуудай арадуудай хани барисаа болон нэгэдэлые бэхижүүлхэ замаар шууд сэхээр дабшана.

Арадайнгаа национально-сүлөөрэлгын, революционно тэмсэлэй бүхы эрхим юумэнүүдые абажа ябадаг Болгариин Коммунистическэ парти социализм байгуулха түүхэтэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ арадайнгаа бүхы хүсые нягтаар жагсаан, эмхидхээ.

Социализм болон коммунизм байгуулха олон тодорхой асуудалнуудые бидэнэр Болгаридахи нүхэдтэй зүбшэн хэлсээбди. Харин эдэ асуудалнууд хадаа, юрэ хэлэхэдэ, бидэндэшье, Болгариин ажалшадташье нэгэн адли: промышленностиин элдэб hалбаринуудые, хүдөө ажахые, наука болон соёл культурые хүгжөөхэ асуудалнууд болоно. Хүдөө ажахые жэшээ болгон абаад үзыт. Энэ хадаа манайда, мүн Болгарида хүдөө ажахын ургамалнуудай ургасые, мал ажалай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ асуудалнууд, орооhо таряа, техническэ ургамал, овощ, мяха, hү, нооhо элбэгээр абаха асуудалнууд, ажал эмхидхэлгын бүри түрүү аргануудые хэрэглэхэ, машинануудые эрхимээр ашаглаха болон бусад асуудалнууд болоно.

Манай оронуудай бүхы баялигые хүсэдөөр ашаглахые, тэдэнние арадай аша туhада зорюулхые бидэнэршье, Болгаридахи нүхэдшье эрмэлзэнэбди. Эдэ асуудалнууд бусад социалис оронуудта мүн лэ иимээр табигдана ёhотой. Харин эдэнние бодогоор шиидхэлгэ орон бүхэнэй тодорхой эрхэ байдалhаа, сагhаа дулдыдаха байна. Зүгөөр бултандамнай зайлашагүй шухала нэгэ юрэнхы эрхэ байдал бии юм. Энэ хадаа ажал, шэн зоригто, оролдосото ажал болоно. Энээнэй ашаар бүхы материальна болон оюун бодолой баялиг байгуулагдадаг.

Һайн городууд болон тосхонуудтай, таарамжатай зохид гэр байрануудтай байхын тулада, оюун бодолой ажабайдалай хүгжэхын тулада, хүнүүдэй hайн, амтатай эдеэ эдихын тулада, тэдэнэй hайнаар хубсалха аргатай байхын тулада, hургуулинуудта, интернадуудта үхибүүдэй hурадаг байхын тулада материальна баялигуудые хододоо улам элбэг болгожо байха хэрэгтэй. Эдэ бүгэдэ хүдэлмэришэн ангиин, таряашадай ажалаар, арадай ажалаар хангагдаха байна. Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ тудамаа, бар хүсэнэй ажал hэлгэхэ механизмуудые бидэнэр бүри олоор бүтээхэ тудамаа арадта зорюулан материальна болон оюун бодолой баялигые улам ехээр байгуулхабди. Нүхэдүүд, энэ хадаа гол зорилго болоно.

Ажал гээшэ хүнние hайн hайхан абари зантай, хүндэтэй болгодог. Эгээл иимэhээ бидэнэр: ажаллаха, ажаллаха, ажаллаха хэрэгтэй гэжэ хододоо хэлэдэг байнабди.

Болгариин Коммунистическэ партиин болон Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин хоорондохи харилсаануудай асуудалнуудаар бидэнэр hанамжануудаа мэдэлсээбди. Манай партинууд хододоо аха дүү ёhоной харилсаатай байдаг гэжэ бидэнэр hаналаа ехээр ханангяар тэмдэглэhэн байнабди. Эдэ харилсаанууднай коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэдэй 1957 ондо болоhон зүблөөнэй Декларацида, аха дүү партинуудай 1960 оной зүблөөнэй Мэдүүлгэдэ үндэhэлдэг юм. Тэгшэ эрхэдэ, дотоодынгоо хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй ябадалда, пролетарска интернационализмда үндэhэлэн социалис оронуудай бата нэгэдэлтэй, нягта харилсаа холбоотой, аха дүү ёhоор харилсан туhалалсадаг байха хараа бодолые манай партинууд баримталдаг байгаа, баримталhааршье. Ревизионизмда, догматизмда, олониитэhээ таhарха ябадалда эсэргүүсэн, марксистско-ленинскэ агуу ехэ hургаалай арюун сэбэр байхын түлөө тэмсэхэ, бүхы коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэдэлэй түлөө тэмсэхэ, арадуудай национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе али болохоор дэмжэхэ гээшэ нангин уялгамнай болоно гэжэ манай партинууд тоолоно.

Аха дүү партинуудай хоорондохи харилсаа байгуулхадаа бидэнние нэгэдүүлдэг, нэгэдэлыемнай бэхижүүлдэг асуудалнуудые түрүүшын ээлжээндэ табиха хэрэгтэй гэжэ манай хоёр парти тоолоно. Партинуудай хоорондо гараhан асуудалнуудай нүхэрэй ёhоор, марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын гол ёhонуудта үндэhэлэн шиидхэгдэхын тулада бидэнэр өөhэдынгөө зүгhөө бүхы юумэ хэдэг байгаабди, хэнэшьебди. Коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөө нягта жагсаалтай болгохо, социалис оронуудай нэгэдэлые бэхижүүлхэ хэрэгтэ парти бүхэн өөhэдынгөө хубитые оруулалсаха, уласхоорондын коммунис болон хүдэлмэришэнэй бүхы хүдэлөөнэй нягта жагсаалай, бата нэгэдэлэй түлөө парти бүхэндэ даалгагдадаг харюусалгые ойлгон эдэ асуудалнуудта хандадаг байха ёhотой.

Нүхэдүүд! Болгариин хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзаха үедөө манай хоёр гүрэнэй хоорондохи харилсаанай олохон асуудалнуудые зүбшэн хэлсэhэн байнабди. Бүхы асуудалнуудаар, мүн тэрэ тоодо уласхоорондын асуудалнуудаар нэгэн адли hаналтай байhамнай хэлсээнүүд дээрэ улам элирбэ.

Энээн тухайда Советскэ Союзай болон Болгариин арадай республикын партийно-правительственна делегацинуудай хамтын мэдүүлгэ дотор хэлэгдэhэн байха.

Эб найрамдалай хэрэгэй бага бэшээр дулдыдаха, мүн үниинhөө шиидхэхээр болоhон уласхоорондын асуудалнууд болон мүнөөнэй уласхоорондын байдал тушаа дурсагдаhан документ доторхи сэгнэлтэ тухай бултыень дабтажа хэлэhэнэй үлүү байна. Би эндэ нэн түрүүн Германиин эбэй договор баталха, Баруун Берлин тухай асуудал шиидхэхэ, буу зэбсэг хуряаха, ядерна зэбсэг хуряаха тухай асуудалнуудые анхаралдаа абанаб.

Дурсагдаhан бүхы асуудалнууд тушаа манай хараа бодол дабтажа, таанадые хашараахагүйб. Советскэ тусхай тушаалта хүнүүдэй үгэнүүд дотор болон хэблэл соо дурсагдаhан зүйлнүүд тухай яhала дэлгэрэнгы үргэнөөр хэлэгдэhэн байха. Тус асуудалнуудаар, мүн Баруун гүрэнүүдэй ямар хараа бодолтой байhаниинь нилээд эли ха юм даа.

Дурсагдаhан асуудалнуудые шиидхэлгэдэ Баруунай гүрэнүүд үгэеэ ойлголсохо янзагүй, шухала асуудалнуудые эбэй ёhоор гуримшуулха дурагүй байна гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тэдэнэр уласхоорондын байдалда hүүлэй үедэ болоhон хубилалтануудые ойлгоногүй гү, али үгышье hаа, ойлгохо дурагүй байна. Бидэнтэй харилсахадаа «хүсэ баримталха» хараа бодол бэелүүлхэ гэжэ үшөөл hэдэhээр.

Хэнэйшье мэдэhээр, тус хооhон тэнэг үзэл бодолые идхагша наhа бараа hааб даа, гэбэшье энэ үзэл бодолынь үшөөл бии зандаа, Баруун оронуудай мүнөө үедэ элүүр энхэ ябажа байгаа хүтэлбэрилэгшэдшье дурсагдаhан үзэл бодолhоо арсаха дурагүй. Гэбэшье хүсэ баримталха хараа бодолой политика болбол тэрэнние идхан зохёогшодто ямаршье алдар соло олгоогүй, мүн тэрэнние эдэ үдэрнүүдтэ саашадань үргэлжэлүүлхые hэдэгшэдтэ амжалта асархагүй. Тэрэ заатагүй хосорон hалаха. Мүнөө Советскэ Союзай болон бүхы социалис лагериин хүсэнэй хэмжээлэшэгүй ехээр ургаhан үедэ, заналта хэхэ гээшэ hэбхи хүнгэхэн ябадал болоно бшуу.

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

Н. С. Хрущев түрүүтэй советскэ партийно-правительственна делегаци Болгариин Арадай Республикада ошоод байна. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Марица-Восток» гэжэ түлишөөр хүдэлдэг электростанцине харалгын үедэ.

ТАСС-эй фотохронико.

ДОСААФ-эй V съезд дүүрэбэ

ДОСААФ-эй бүхэсоюзна V съезд майн 25-да хүдэлмэреэ дүүргэбэ. ДОСААФ-эй Центральна Комитедэй тоосоото элидхэлээр түгэсхэлэй заседанида делегадууд резолюци баталан абаа.

СССР-эй ДОСААФ-эй хүтэлбэрилхы органууд — Центральна Комитет, Центральна шалгалтын комисси удаалуулан hунгагдаба.

Олониитэ зоной хабаададаг ороной энэ патриотическа организациин Уставта хубилалтанууд оруулагдаа.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедтэ зорюулагдаhан амаршалгын бэшэгые делегадууд ехэ дэбжэлтын оршон байдалда баталба.

***

Шэнээр hунгагдаhан ДОСААФ-эй ЦК-гэй пленум үнгэргэгдэжэ, обществын ЦК-гэй түрүүлэгшээр Советскэ Союзай Герой хоёр дахин болоhон армиин генерал Д. Д. Лелюшенко hунгагдаба. Генерал лейтенант С. Шатилов, А. Н. Скворцов гэгшэд түрүүлэгшын орлогшоор hунгагдаhан байна.

(ТАСС).

Бурядай АССР-эй табадахи зарлалай Верховно Соведэй наймадахи сессиин нээгдэхэ тухай

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй наймадахи сесси 1962 оной майн 29-нэй үглөөнэй 10 часта Соведүүдэй 2-дохи байшангай Ехэ зал соо нээгдэхэ.

Соведүүдэй 1-дэхи байшангай 2-дохи дабхарта, 48-дахи таhалга соо сессиндэ ерэгшэд бүридхэлдэ абтаха.

***

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй старейшинүүдэй Соведэй заседани тухай

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй старейшинүүдэй Соведэй заседани майн 29-нэй үглөөнэй 9 час 30 минутада Соведүүдэй 2-дохи байшангай Бага зал соо болохо.

Замайнгаа залууршадай жэшээгээр, ажалайнгаа эршые шангадхая!

☆ ☆

ХАЛУУН ЗҮРХЭНЭЙ ГАБЬЯА

Трактор агтым аялга Талын зүрхэ шэшэрүүлнэ, — гэһэн арадай дуунай аялгатай талын баатар—тракторай хүнхинөөн ниилэжэ, ямар нэгэн һүр жабхаланта хүгжэмэй Гэзэгэтын оройгоор элижэ байһандал үзэгдэбэ.

Удабашьегүй үдэшын пад харанхые хаха зүһэн гэрэлтүүлһээр тракторай хоёр фарай һаргама гэрэлынь хүтэл дээгүүр хүндэлэн шарбажа, нюдэ һаргаан харбаба.

Хүрэжэ ерэмсээрээ һүрэжэ бууһаар, тракторайнгаа радиатор бүглэһэн штороо хааха зуураа, намтай мэндэшэлэлдэнэ, Энэ хүмнай хэн гээшэб гэбэл, Хоринн аймагай Хэжэнгын совхозой 5-дахи отделениин нэгэдэхи бригадын эрхим механизаторнуудай нэгэн Цокто Цыдыпович Цыбанов болоно.

Энэ хүмнай эгээл 12 жэлдэ трактористаар таһалгарягүй хүдэлһэн атаархама арюун намтартайл!

Өөрөө залуу юм, тэбхэр 30 наһатай. Дунда хүбүүгээ гар дээрээ үргөөд, һамгаараа кинодо ошожо ябахынь харахадаа тракторист гэжэ һанахагүйт, харин хэн нэгэ интеллигент гэжэ багсаамаар. Энэшье гайхалгүйл даа.

Нүхэр Цыбанов Майн урда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоод, мүнөө үдэрэйнгөө даабарине 150—160 процент хүрэтэр үлүүлэн дүүргэнэ.

Һаяхан эндэхи комсомолой комитет (секретарinь Владимир Бадуев) Цокто Цыдыповичын жэшээтэ ажал һайшаагаад, социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябаһантайнь дашарамдуулан тэрээндэ 5 түхэриг мүнгэн шан, улаан туг—вымпелтэйгээр барюулаа.

КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй тогтоолоор, партиин Центральна Комитедэй хандалга бэшэгээр урмашан зоригжоһон нүхэр Цокто Цыдыпович Цыбанов халаанайнгаа даабарине үдэр бүхэндэ үлүүлэн дүүргэжэ ябахаб,—гээд бата найдамтайгаар хөөрэнэ. Мүнөө тэрэ вымпел—улаан тугханинь «Беларусь» — «МТЗ-6» гэжэ сэнхир хүхэ тракторайнь түрүүндэ зүрхэнэй оншон мэтэ улалзан хиидэжэ, ерээдүйн бүри ехэ амжалтануудта уряалан дуудана.

Д. Доржогутабай.

Сэлэнгын һаалишадай илалта

Сэлэнгын һаалишадта КПСС-эй обкомой, Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг барюулагдаба

Аймагай түб—Гусиноозерск хотын Культурын байшан газаа досоогүй һайндэрэйхээр шэмэглэгдэнхэй. Удэрэй тэн багта элдэб маркын машинанууд клубай газаа суглараба. Эндэ ерэһэн һаалишад, тугалшад, мал адуулагшад барандаа гоёор хубсаланхай, баяртай хүхюунууд. Апрель һарын ажалай дүнгөөр ехэ һү абахын түлөө республикын һаалишадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ аймагай малшадай нагэдэхи һуури эзэлһэн, дамжуулгын Улаан туг, мүнгэн шагнал абаһан тухай хөөрэлдэнэд, бэе бэеэ амаршалалсанад.

Сэлэнгын һаалишадта Улаан туг барюулалгада зорюулагдаһан баяр ёһололой суглаанда республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ А. У. Модогоев, КПСС-эй обкомой секретарь Д. Д. Лубсанов, Улан-Удын нютагай үйлэдбэриин управлениин, аймагай ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд байлсаба. Суглаае аймагай гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Иринчеев** нээбэ.

КПСС-эй обкомой болон республикын Министрнүүдэй Соведэй даалгабаряар КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр **Д. Д. Лубсанов** тус аймагай түлөөлэгшэдтэ КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг барюулна. КПСС-эй райкомой, аймгүйсэдкомой тогтоолоор Улаан туг аймагай түрүү фермын коллективтэ—Сэлэнгын совхозой Цайдамай фермын һаалишадта үгтөө.

Суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Дарицу **Будаева**, Сэлэнгын совхозой һаалишан Долгоржап **Данзанова**, Цайдамай гүүртые даагша нүхэр **Бимбаев**, бригадир **Воронцева**, зоотехник **Хилтухинова**, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр **Буркин** гэгшэд һү һаалгые эрид дээшэлүүлхэ, гүрэндэ һү худалдаха талаар абаһан социалис уялгануудаа эрхэ бэшэ дүүргэхэ байһанаа мэдүүлбэ.

Сэлэнгын һаалишадта айлшаар ерэһэн Бурядай хүдөө ажахын институдай суута һаалишан Анисья **Петрова** трибунада гаража, һуралсалай ажахын түрүү фермын амжалтанууд тухай тоггожо хэлээ. Өөрөө нүхэр Петрова дүрбэн һара соо үнеэн бүриһөө 1640 литр һү һаагаа.

Суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр **Модогоев** үнеэдэй тоо олошоруулха асуудалда Сэлэнгын малшадай анхаралые хандуулба. Тэрэшэлэн һү ехээр һааха арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэхэ тээшэ ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, бүхы һаалишад, малшадай нангин уялга болоно гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Түрүү һаалишад болон мал адуулагшадта шагнал барюулагдаа. Шагналда хүртэгшэдэй дунда Бурят орон доторoo суурхаһан Тельманай нэрэмжэтэ колхозой һаалишад Валентина Будаева, Владимир Гомбоев, ажахын тоосоондо ороһон фермын бригадир Анастасия Николаевна Воронцова, совхозой эрхим һаалишад Екатерина Данзанова, Дарима Балданова, Александра Гуржанова болон бусад, хамтадаа 50 хүн бии.

Сэлэнгын совхозой малшадай дурадхалаар суглаанда хабаадагшад Улан-Удын нютагай үйлэдбэриин управлениин 5 аймагуудай бүхы һаалишад, мал адуулагшадта нээмэл бэшэгтэйгээр хандаха шиидхэбэри абабад.

Р. Балданов,
манай корр.

☆ ☆

— Ленинскэ комсомолой съездэ хабаадалсаһан кукурузашан хүбүүн Клим Сафоновтой уулзаха гээ һаа, таряалан дээрэнь лэ ошогты,—гэжэ колхозой конторо соо хэншье һаа хэлэхэ.

Үнэхөөрөө тэрэ хүбүүн үглөөнэй харанхыһаа үдэшын бүрэнхы болотор ходол өөрынгөө даажа байһан кукурузын газар дээрэ хүдэлжэ үнжэдэг болонхой. Теэд энэншье ойлгосотой. Эгээл энэ үедэ Клим Сафоновой түрэл Ждановай нэрэмжэтэ колхоздо (Бичура) кукурузын тарилгын тон харюусалгатай халуун хүдэлмэриин хаһа түлэг ороод байна ха юм.

Байгша ондо нүхэр Сафоновой даадаг звеногойхид 220 гектарта кукуруза тарижа, тэрэнэйнгээ 140 га дээрэһээ гектарай 750 центнер, бэшэ газарһаань га бүриин 300 центнерһээ доошо бэшэ ургаса хуряаха зорилготой. Тэдэнэр майн 20-һоо хойшо 2 сеялкээр кукурузаяа квадратно-гнездовой аргаар тарижа байна.

— Һаяхан Московско областиин механизатор нүхэр Жирновой үүсхэлтэй, мүн тэрэниие дэмжэһэн Мухаршэбэрэй Суулгын совхозой кукурузашан Николай Кондратюковой бэшэгтэй танилсаабди. Бидэншье баһал тэдэнэй жэшээгээр хүдэлжэ, таряалангай гектар бүриһөө 6000—6500-һаа доошо бэшэ тэжээлэй единицэ абажа шадахабди гэжэ һанагдана. Манай звеногойхид 220 гектар кукурузаһаа гадна 15 га газарта горох, 12 гектарта бобы таринхайбди. Тэрэнээ баһал оролдосотойгоор харууһалжа, ургуулха манай зорилго,— гэжэ Клим хүбүүн хөөрэнэ.

Энэмнай ёһотойл комсомол-залуушуулай звено юм. Тэрээнтэй сугтаа эдэбхитэй комсомолшууд Алексей Сафонов, Илья Сафонов гэгшэд хүдэлнэ. Тэдэнэр «хатан» кукурузын тарилгые майн 28—29-дэ сүм дүүргэхэ зорилго урдаа табинхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (баруун гарһаа) Клим Сафонов сугтаа хүдэлдэг тракторист Алексей Сафоновтой ажалдаа гарахынгаа урда тээ.

М. Намжиловай фото,

БАЯН УРГАСА ХАЛЮУРХАЛ

Хабар зуншье сабшалангаа ханалгатай һайнаар уһалжа, жэлһээ жэлдэ үндэр баян ургаса абадагаараа Дэрээнэй совхозой луговодууд ганцашье Баргажанай аймагта бэшэ, мүн бүхы республика дотороо үнинэй мэдээжэ болонхой.

Энэ жэлдэшье тус совхозой луговодууд байгаалиин элбэгээр бэлэглэһэн баян шииг нойтые шадамар бэрхээр хэрэглэжэ, хабар эртэнһээ хойшо сабшалангаа уһална. Мүнөө эндэхи алишье отделени, бригаданuудта ябаа һаатнай, тоо томшогүй олон һубаг, канаваар тунгалаг сэбэр уһан мэлмэрэн, уужам талые ундалуулжа байхал.

Совхозой 3-дахи отделенидэ дүршэл ехэтэй луговодууд Ц. П. Евреев, Д. А. Очиров, М. А. Аргадаев болон бусад хэдэн хүн Түнгөөн, Ольторог гэжэ газарнуудта хамта 1600 га сабшалан уһалжа эхилһээр үнинэй.

Үбгэн луговодуудай үнэн зүрхэнһөө оролдоһон ажалые харюулжа, бүхы сабшалан дээрэнь баян ургаса халюурхал. Тэдэнэр энэ газарһаа гектарай 14—15 центнер эрхим шанартай үбһэ ургуулжа абахын түлөө «унаһан малгайгаа абангүй» гэхээр хүдэлнэд.

Г. Раднаев.

Советскэ партийно-правительственна делегациин Болгариин Арадай Республикада аяншалһан тухай

Нүхэр Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгын үргэлжэлэл

Зүүн Урдахи Азиин байдал тушаа асуудалаар Болгариин нүхэдтэй манай делегациин һанал бодолоо андалдан абалсаһан тухай совет-болгариин хэлсээн тухай мэдүүлгэ дотор таанад уншаа ёһотойт. Оршон байдалые зүбөөр сэгнэн ойлгодог байһан тухайдамнай һүүлэй үеын үйлэ хэрэгүүд гэршэлэн харуулна. Дэлхэйн бүмбэрсэгэй дурсагдаһан райондо, мүн бусадшье газарнуудта тохёолдоһон шэнгеэр, колонизаторнууд хадаа колониальна политикаһаа үгэ дээрээ бэшэ, харин бодото хэрэг дээрээ эсэсэй эсэстэ арсаха байха гэжэ бидэнэр этигэнэбди.

Бидэнэр Зүүн урдахи Азидахи оршон байдал тухай Болгариин хүтэлбэрилэгшэдтэй зүбшэн хэлсэхэ зууран, Лаосто тохёолдоһон байдалые орхин гараха аргагүй байгаабди. Һүүлэй үедэ тэндэ болоһон событинууд бүхы түрүү хүнүүдэй сэдьхэл һанаа зобооно.

Америкын сэрэгшэдээр дэмжэгдэһэн буһалгаалагша генерал Фума Носаванай толгойлһон хархис хүсэнүүдэй эмхидхэһэн сэрэг дай Лаосто зогсоохо тушаа Советскэ правительство өөрэһөө дулдыдажа боломоор бүхы хэмжээнүүдые абаһан байна. Лаосто хан хүбүүн Суванна Фумаар толгойлогдоһон коалиционно правительство байгуулха хэрэгтэ туһалха хараа бодолоо Советскэ правительство нарин нягтаар баримтална. Тиихэдээ дурсагдаһан орондо эб найрамдал хангаха, мүн лаотян арадай һанаа бодол гүйсүүлхэ ушартай байһанаа анхаралдаа абанабди.

Нэгэ үедэ Лаосой байдалые гуримшуулха хэрэг ехэ наашалһан шэнги байгаа бэлэй. Лаостохи гол политическэ хүсэнүүдые элирхэйлэгшэ гурбан хан хүбүүдэй уулзалганuудшье болоо һэн. Коалиционно правительствые бүридхэлгэ хан хүбүүн Суванна Фумада даалгагдаба гэжэ тэдэнэр һаналаа нэгэдэн зүбшөө һэн.

Гэбэшье дурсагдаһан ушар хархис этэгээдүүдтэ ехэ гажа буруугаар үзэгдөө ха. Имагтал тиимэ дээрэһээ түйлагдаһан хэлсээнүүдтэ Фума Носаван болон хархис хүсэнүүдэй нүгөөдэ түлөөлэгшэ Бун Умай зүгһөө ехэ һаад ушаруулагдажа эхилээ. Ехэл гайхалтай ушар үзэгдэнэл даа. Лаосто буудалдаа зогсоохо тухай хэлсээе Бун Ум болон Носаван гэгшэд һаатуулжа байха юм, харин тиихэдэнь Холбоото Штадууд буһалгаалагшадта нүлөө үзүүлхэ хүсэлтэй аад лэ, харин үзүүлхэ аргагүй шэнги хэбэр үзүүлнэ. Теэд Бун Ум, Фума Носаван болон Лаосой бусад хархис этэгээдүүд имагтал Америкын Холбоото Штадуудай дэмжэлгээр амидаржа байһаниинь бултанда мэдээжэ ха юм даа.

Лаосто Нам-та город шадар хархис этэгээдүүдэй шэнэ ааша гаргаһаниинь һүүлэй үедэ элирбэ. Эндэ холын хара һанаата хэрэгүүдэй үүсхэгдэжэ байһаниинь ехэ һэжэг түрүүлнэ. Дурсагдаһан ааша гаргалга хадаа Лаосто сэрэгэй тулалдаануудые дахинаа үргэдхэхэ, тэрээнэй ашаар хархис этэгээдүүдэй тала баримталан, тохёолдоһон событинуудта США-гай улам эдэбхитэйгээр хамааран оролсоходо туһалха гэһэн байгаа ха. Харата хүсэл бодол ехэл холын зорилготой байгаа, теэд, нэгэдэхи скрипкэ дээрэ наадаха ёһотой, Фума Носаван гэдэг тусхай даалгагдаһан ноотоёо абажа шадаагүй, харин хэтэрүүлжэрхёо ха. Тэрээндэ мэдэлтэй зарим бүлэг хүнүүд, тус районой арад зон энэ хара муухай хэрэгтэ хабаадалсахаяа арсаа бшуу. Ушар тиимэһээ харата муухай ааша һаатажа, тэрэниие һанаашалан үүсхэгшэдтэ өөһэдтэнь ехэ гай түбэг тохёолдоһон байна.

Энэ һайшаалтай баримта мүн. Энэ хадаа Лаосой хархис этэгээдүүдтэ болон тэдэниие дэмжэгшэдтэ шангахан һануулга болохо үгэнэ. Фума Носаван болон тэрээниие дэмжэгшэ бүлэг хэрбээ саашадаа хара аашата болон заналтын политика бэелүүлхын хойноһоо һэдэлгэ гаргабал, энэнь Лаосой байдалые улам һүжэрөөжэ магадгүй байна. Тэрэшэлэн Таиландда Американска сэрэгүүдые буулгаха тухай США-гай правительствын шиидхэбэри Лаосой асуудал гуримшуулха хэрэгтэ бэрхэшээл тохёолдуулна гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Баруунай зарим политическэ хүтэлбэрилэгшэд тохёолдоһон бэрхэшээлтэй байдалһаа гарахые оролдон, Лаосой хархис хүсэнүүдые дэмжэжэ, һүүлэй үедэ тэндэ болоһон событинуудай түлөө Советскэ Союз болон социалис бусад оронуудые гэмнэхын хойноһоо оролдоно. Дурсагдаһан господануудта иигэжэ хэлэмээр байна: Лаосто мүнөө үедэ болоожо байһан хэрэгэй ушар шалтагааниие элирүүлхэ гээ һаа, өөһэдынгөө политикые, мүн Бун Ум, Фума Носаван болон иимэрхүү бусад этэгээдүүдые дэмжэдэг байһанаа хаража үзэгты. Хэрбээ саашадаа иимэ политика үргэлжэлхэ болоо һаа, тэрээнэй хосорон һалаха байһаниинь дамжаггүй.

Гурбан хан хүбүүдэй уулзалга дээрэ Лаосой коалиционно правительство байгуулха тухай зүбшэһэнөө баримталжа байһан тухайдаа премьер министр Суванн[а] ... мын, мүн тэрэшэлэн П... Лаогой хүтэлбэрилэгш... хүбүүн Суфанувонгын ... һаяхан мэдүүлһэниие ехэ... намжатайгаар тэмдэглэ... Энэ хадаа манай хараа бо... до харюусана. Ушар тиим... Советскэ правительство ... анхандаа, гадна мүн... Лаос тушаа Женевын зү... дээрэ ба Венэдэ през... Кеннедитэй болоһон хөө... дөөн дээрэ тодорхойлогдо... хараа бодол, мүн нейтра... болон бэеэ даанги Лаос ... гуулха тухай асуудалаар ... раа бодолоо баримталха ... на. Бидэнэр Лаосто дайн... рэгэй түймэр сарахын хо... һоо оролдохобди, лаотян ... дай үнэн сэхэ хүсэл эрмэ... гые дэмжэхэбди.

Хүндэтэ нүхэдүүд! Болгарида манай деле... циин айлшалха үедэ со... лизмын материальна б... һанал сэдьхэлэй хүсэнэй ... түргэнөөр урган бэхи... байһые дахинаа этигэн ... һан байнабди. Социалис ... гуулалта хадаа хамаг ... байдал олгоно. Тэрээ... ашаар ямаршье арад т... нөөр хүсэ шадал орожо... тойл баатарай шэнжэтэй ... лоно бшуу. Социализмы... лон коммунизмын зам х... зол жаргалай болон сэс... һалбаралгын эгээл үнэ... харгы мүн гэжэ мүнөө ... хэйн арадууд улам эл... доор мэдэрэн ойлгожо б...

Болгар арадай зүрһ... най делегациие хүнд... һайхан уулзалгануудые ... над хэзээдэшье мартах... бди. Бидэнэр Болгариин ... шадай амжалта түйл... байһанда үнэн зүрхэнһөө ... санабди. Маанадууд Б... риин хото город болон ... тосхонуудаар ябахадаа ... жэ хэлэһэн, мүн мүнөөшье ... жэ дабтаха байнабди: с... лизм байгуулха һайн ... хэрэгтэнь Болгариин ар... Болгариин коммунис пар... нүхэр Тодор Живковой ... гойлдог тэрээнэй Центр... Комитедтэ, нүхэр Антон ... вэй толгойлдог Бол... правительстводо шэнэ е... жалтануудые үнэн зүр... хүсэнэбди.

Маанад болгар аха д... тээ нэгэн хамта нигэжэ... нэбди: совет—болгариин ... нүхэсэл бата бэхи, эб... гүй мүнхэ. Манай ор... манай арадууд үнэн зү... гы замаар ябажа байна. ... надта Владимир Ильич... нэй захиһан хэрэгэй, ... низмын агууехэ хэрэгэй ... түгэсөөр илан мандаха ... һандань гүн гүнзэгыгөөр ... гэнэбди.

Хүндэтэ нүхэдүүд, ... найтнай түлөө баясхала... гэнэб.

Гадаадын байдалһаа

СОЛДАДУУД БЭЕЭ ТУШААНА

ХАНОЙ, майн 25. (ТАСС). «Патет Лаогой үгэ» гэдэг радиогой мэдээсэһээр, Фума Носаванай сэрэгтэ хабаатай бүлэг солдадууд патриодуудай тала руу һаяшаг оробо. Эдэ солдадууд Салафукун район шадар парашюдаар самолёдһоо буулгагдаһан байгаа. Үймөө татагшадай үшөө гурбан бүлэг хүнүүдэй хоргодожо байһан газарые эдэ солдадууд заажа үгэбэ. Тиигэжэ хүреэлэгдэһэн солдадууд бүхы зэбсэгтэеэ бэеэ тушааһан байна.

СЭРЭГҮҮДЫЕ НЭМЭЖЭ ЭЛЬГЭЭНЭ

ЛОНДОН, майн 25. (ТАСС). Баруун Ирианда мүнөөдэр Голландиин судна ерэбэ. Тэрэниие эсминец үдэшэжэ ябана. Энэ суднада Голландиин 800 солдадууд һуужа ерэбэ.

Рейтер агентствын корреспондентын Холландиһаа (Баруун Ириан) мэдээсэһээр, шэнэ сэрэгүүдые асархаа энэ судна мүнөө һүниндөө Кюрасао ошохо юм.

АЗИИН ЗҮҮН УРДА ЗҮГТЭ США-гай БЭЕЛҮҮЛДЭГ ХЭРЭГ ЭБ НАЙДАМДАЛДА АЮУЛ ТОХЁОЛДУУЛНА

ДЕЛИ. Холбоото Штадууд Азиин Зүүн Урда зүгтэ хорото зорилготой хэрэгүүдые бэелүүлнэ. Тиигэжэ Индохитад, Лаос тухай асуудалнуудаар Женевын хэлсээнүүдые США буруутуулна. Сэрэгэй хэмжээнүүдые абажа, Холбоото Штадууд бэеэ абанги гүрэнүүдые — Индиие, Цейлониие, Индонезиие, Камбоджые айлгаха һэдэлгэ гаргана гээд «Индиан экспресс» газетэдэ бэшэгдэбэ. США-гай долоодохи флотой корабльнууд Азиин Зүүн Урдахи район тээшэ эльгээгдэнэ. Тиигэжэ Азида шэнэ дайн байлдаа үүсхэхэ аюул бии болгогдоно. Арадуудай хуби заяагаа өөһэдөө шиидхэхэ эрхыень Холбоото Штадууд буруутуулха хүсэлтэй гээд бэшэг соонь хэлэгдэнэ.

РАНГУН. Азиин Зүүн Урдахи райондо тохёолдожо байһа... рые Бирмын хүн зон ... адаглан хаража байна. Энэ ... до США-гай, СЕАТО гэдэг... лүүлдэг хорото зорилготой ... гые Бирмын газетэнүүд ... харуулна. Холбоото Ш... «Зүүн Урда Азиие сэрэг... болгохо хүсэлтэй» гээд «... Дейли» газетэ түрүү бэш... гоо тэмдэглэбэ. СЕАТО ... бэхижүүлхын түлөө Х... Штадууд Индиие, Бирм... лониие, Индонезиие бэ... татаха һэдэлгэ гаргана ... дэнь заагдана.

ҺҮҮЛШЫН МЭДЭЭСЭЛ

Латиин Америкын оронуудта Холбоото Штадуудай ... ламжа үзүүлгэ» һургаал абамаар жэшээ болоожо үгэ... һан тухай Пренса Латина агентство хөөрэнэ. Эк... правительство 50 бронетранспортер, солдадуудай ... хадаа хэрэглэхэ амһартануудые США-һаа худалда... Шалгалта хэжэ үзэхэдэ машинануудынь муудажа хэр... аргагүй болошоһон байгаа. Амһартануудыншье му... тэдэниие хэрэглэһэн зарим солдадуудай бэе мууд... на. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: дахяад хайлуулхаар болоһон ту... дэгэ, тэдэнэй түлөө эквадоройхид США-да ехэ мүнгэ ... һэн байна.

Пренса Латинын—ТАСС-эй ф...

ШАМДААГҮЙ ҺАА, ШАХАРДУУ БОЛОХОНЬ

(Яруунын мяха-һүнэй совхоздо хабарай тарилга ехээр унжагайрна)

«Мүнөө хабарай тарилгын хүдэлмэри нэгэнье үдэрөөр хойшо татагдаа һаа, олохон центнер орооһо таряан намар амбаартамнай оронгүй һалажа болохо бшуу. Тиимэһээ энэ хүдэлмэриие түргэдхэхэ гээшэ эгээл шухала болоно» гэжэ Яруунын совхозой парткомой секретарь Н. Н. Егоров һаяхан хабарай тарилгада зорюулагдаһан «Дайшалхы хуудаһанай» түрүү статья соо бэшэһэн байна.

Тиигэжэ ерэхэ намарайнгаа ургасын түлөө ехэтэ һанаагаа зобожо байһаниинь ойлгосотой. Теэд тус совхоздо хабарай тарилга ехээр унжагайржа байһаар. Майн 25-най мэдээгээр эндэ хамта 18,3 мянган гектарта орооһото, тэжээлэй ургамалнууд таригдаха ёһотой аад, оройдоол 7000 шахуу гектар таригдаа гэхэ гү, али хабарай тарилгын түсэб минил 40 гаран процентдэ хүрөөд байна. Мүн газар хахалхашье хүдэлмэри мүртэй урагшаа ябанагүй.

Ямар шалтагаанһаа хабарай тарилга иимэ ехээр унжагайраа гээшэб?

—Хожом болотор хүйтэн байгаа. Мүнөөшье ходо хүйтэрнэ,—гэжэ эндэхи хүтэлбэрилэгшэд нэгэл шалтагаан урдаа баридаг.

Үнэндөө сагай уларилда шалтажа, тарилгын хүдэлмэриие гэдэргэ татаха үндэһэн байхагүй. Сэхыень хэлэхэдэ, совхозойхид ажал хүдэлмэреэ зүбөөр эмхидхэжэ шадаагүй, техникэеэ хаһа сагтань заһаагүй, тарилгадаа бэлдээгүй дээрэһээ иимэ ехэ гээгдэлдэ ороо ха юм.

Жэшээлхэдэ, 2-дохи отделенидэ (эрхилэгшэнь Ц. Е. Цыбенов, таряан ажалай бригадынь бригадир Р. Д. Доржиев) хабарай тарилга бүришье аали нобшоор ябуулагдана. Эндэхид мүнөө хүрэтэр эртынгээ орооһото ургамалнуудай тарилгые дүүргээдүй. Олонхи агрегадуудынь үдэр бүриингөө даабари дүүргэнэгүй. Газарынь хаһа сагтаа хахалагдажа бэлдэгдээгүй, үрэһэ хүрэнгын таһалдаһанһаа боложо, зарим агрегадынь нилээд ехэ үнэтэй сагаа мии байжа үнгэргэхэ баатай болоно. Заһабарилга, техническэ харууһанай һайтар хэгдээгүй дээрэһээ трактор, машинануудай эбдэрхэ, һаатаха ушар даншье олошороо.

Тэрэшэлэн совхозой 1-дэхи, 3-дахи отделенинүүдтэ зарим бригада, агрегадуудынь элдэб шалтагаанһаа баһал ехээр һаатажа, урагшаа ябанагүй.

Эндэхи механизаторнууд булта муугаар хүдэлнэ гэжэ хэлэгдэнэ бэшэ. Тарилга, газар хахалалга, элдүүрилгэ дээрэшье хүдэлхэдөө халаанайнгаа даабариие ходо дүүргэдэг, үлүүлдэг агрегадууд бии. Жэшээнь, 4-дэхи отделениин механизаторнууд В. Зиновьев, К. Тулубаев, А. Громовский, М. Зубрицкий, В. Бальжитов, 3-дахи отделениин тракторист **В. Преловский** болон бусадай хүтэлбэрилдэг агрегадууд халаанайнгаа даабариие хододоо 130—140 процент хүрэтэр һайн шанартайгаар дүүргэдэг байна. Теэд эдэ түрүүшүүлэй дүй дүршэл, түйлаһан амжалта бусад механизаторнуудайнь шадабари болгогдоогүй байһаниинь гэмшэлтэй. Юуб гэхэдэ, отделени, бригада, агрегадуудай дунда социалис мүрысөөн бодотоор эмхидхэгдэнэгүй ха юм. Хэһэн хүдэлмэриинь дүншье хаһа сагтаа гаргагданагүй.

Эдэ бүхы дутагдалнууд хабарай тарилгада һаад тойбо татана гэжэ совхозой хүтэлбэрилэгшэд яһала мэдэнэ. Гэбэшье тэдэниие дары усадхажа, ажалай эмхидхэл һайжаруулха, тарилгын хүдэлмэриие эрид түргэдхэхөөр тодорхой хэмжээ абанагүй. Саг ошожол байна, шамдаагүй һаа, шахардуу байдалда орохонь холо бэшэл.

И. Марактаев,
совхозой хүдэлмэрилэгшэ, хүдөө бэшэгшэ.

ЕРМСКЭ ОБЛАСТЬ. Чайковско городто Воткинско барилгаһаа ажаһуудаг юм. Долоон жэлэй урда тээ Каашай зүүн эрьедэ түрүү шын гэр, удаань хоёрдохи, гур..., гэрнүүд баригдаһан байгаа. Поселок улам ургажа, тын бии болоо. Энэ жэлэй январиин шэнэ поселок гонэрлэгдэдэг болоо. Эндэ хоёр клуб, «Кама» гэжэ экрантай кинотеатр, барилгын техникум, медицинскэ, табан һургуули, хүүгэдэй садууд болон эмнэлгын больницын городок, ажаһуудалай талаар хангалтай ... бии. Томо блогуудаар гэр байра баридаг В. В. Грехоедэнскэ бригада Баруун Уралда анха түрүүн силикатай байрын гэрнүүдые барилдаг болоо. 16—20 хүдэлүүдэрэй туршада соо байрын гэр бодхоодог. ЗУРАГ В. Греховэй бригадын хабсаргагшад Михаил Титов (гарһаа), Михаил Щербинин силикальнуудһаа бүтээгдэһэн блогуудаар дүрбэн дабхар гэр бодхоожо байна.

ТАСС-эй фотохроникэ.

...МХИТЭЙГЭЭР ЭХИЛБЭ

...блика доторнай модо ...а эхилбэ. Бурядай ...ой эгээл ехэ болохо ..., Усть-Баргажанай ...йднүүдтэ модо һаба ...яха ажал түлэг дун...лагдажа байна. Модо ...н Итанцын участо...рүүшын хэдэн кубо...модо урадхуулаа. Үдын ...н хүдэлмэришэд го...ххуулагдажа байһан ...дэлгэшэдтэнь хүргэ...һан байна.

...дэ модо урадхуулга ...һайнаар эхилээ гэжэ ... Энэ ажалдаа эр...лэдхэжэ, хэрэгтэй ...хэрэгсэлнүүдээ саг ...абарилха талаар ан...олдолгын гаргагдаһа... модо урадхуулга ...ябуулагдана. Илан...гэжанай модо урад...зундаа гол мү...хэгдэжэ ажалда ан...ар хандажа, һайн ...һиггээр үгтэһанинь ...т. Тэдэнэр модо ...гада эртэнһээ бэ...4 мянган метрын ута...һан, модые шина...н ута богонёорнь ...түхеэрэлгэ заһабари...

...урадхуулгын Барга...участогай хүдэлмэри...урадхуулгын түрүү...һайнаар ажал...сэбээ харааладаһан ...урид дүүргэхын ...лодоно. Тэдэнэр 320 ...кубометр модо голоор ..., Байгал руу оруу...дэлайгаар хэ...тэнь хүргэхэ уялга...түсэбөө саг соонь нэ...эгтэйгээр дүүргэхын ...мэжэ эхилһэн хүдэл...майн 23-най үдэр ...35 сигара голоор ..., тэрэнэй түрүү...а Выдринэдэ хүргэг...е руу табигдаа.

...һанай рейдын хүдэл...байгша оной модо ... болзорһоонь ...гээд, түсэбһөө га...нгаан кубометр урад...лаа абаба.

...ективнай һайн, бул...тэй. Модо урадхуу...даа табигдаһан зо...а мэдэрэг, хэжэ ...һан мэдэхэ даа,—гэ...һайн техноруг Ви...Семенович Кучумов ...ойгоор хөөрэнэ.

...уялгаха хэрэг дээ...уулхээр эрмэлзэһэн ...эй «июнь соо 80 ...убометр модо урад...лэһэн уряа лозунг ... Участогай бүхы ху...онэ энэ уряа халуу...эжэ, эршэмтэйгээр ...байнал.

...н участогайхид ...улга дээрэ һайн ...лана. Зунай сагта ... харюусалгатай ...н бэлэдхэлтэйгээр ...дэнэр 1210 метрын ..., бэлэдхэлэй он...

доошье ехэ ажал хэһэн, үндэр вольтно лини заһабарилжа дүүргэһэн байгаа. Эндэхид үбэлэй мүльһэнһөө мүнөө хүсэд сулөөлэгдөөгүйшье һаа, 3 сигара уһа руу табяа.

Участогай олон хүдэлмэришэд оролдосотой ажалаараа суурхажа ябана. Такелажник Георгий Федосеевич Бурдуковский, экскаваторай жолоошон Григорий Ахмельяров бэлэдхэлэй үедэ ехэ ажал хэһэн байна. Лебедкын дэргэдэ ажалладаг Филипп Филиппович Кобылкин даажа абһан техникээ ашагтай һайнаар хэрэглэхые оролдоно. Энэ-нэй яһала ехэ дүй дуршэлтэй. Тэрэ нёдондо жэлэй модо урадхуулгын үедэ даабараа ходо 130 процентһээ доошо бэшээр дүүргэшэ һэн.

Баргажанай, Туркэнын рейднүүдэй хүдэлмэришэд 1962 оной зунай туршада 640 мянган кубометр модо урадхуулха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэдэ, түсэбһөө гадуур 8 мянган кубометр модо урадхуулха гэһэн уялгаа бэлүүлхэеэр оролдожо байна.

Н. Хузин.

...0 мянган түхэригэй олзо

...жэлэй дүрбэдэхи ...сбые уридшалан ...түхэ дэлгэрһэн ...мурысөөндэ орол...һэн урда бэеын ...байдал хүдэлмэ...һэн үгөө бэе...ргэжэ тэдэнэр 4 ...түсэбые болзор...ноо урид дүүргэв. ...зүбөөр эмхи...хүдэлмэриинь ...лһын кварталда ...эбөө 5,1 про...эзлүүлһэн, бү...шаг продукцини...

гаа шанарые һайжаруулһан байна. Эдэ бүгэдын ашаар тус предприяти 197 мянган түхэригэй олзо оруулхын ороондо 290 мянган түхэригэй олзо оруулаа.

Комбинадай эрхим түрүүшүүл Г. Ф. Емельянова, З. Ф. Каверина, А. М. Голубцева, Г. Н. Миронова, Г. Е. Борубенко, М. А. Иванова болон бусад эршэтэ ажалаараа нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй болонхой.

Г. Шумилов.

СОЦИАЛИС ХУУЛИ ЁҺО САХИН ХАМГААЛАГШАД

И. БАЛУРОВ — юстициин советник

Эгээ 40 жэлэй саада тээ, 1922 оной майн 28-най үдэр ВЦИК-гэй 3-дахи сесси дээрэ гүрэнэй прокуратура байгуулагдаа һэн. Революционно хуули ёһо сахилгые улам бэхижүүлхын түлөө тэмсэхэ гэһэн шухала зорилго энэ органай үмэнэ табигдаһан байгаа.

Манай Коммунистическэ партиие, совет гүрэнние байгуулагша В. И. Ленин социалис хуули ёһоной удхашанар дээрэ үргэжэ, революционно ёһоор общественэ хубилхагын түлөө тэмсэхэ хуули ёһо хэрэглэхэ гол захяа заабари үгэһэн байна. Тингэжэ социализм, коммунизмые амжалтатайгаар байгуулха хэрэгтэй үшөө нэгэ шиидхэхы арга нүхэсэл олгогдоһон юм.

Партиин ЦК-дэ бэшэһэн «Хоёр газарта мэдэлтэй байха ба хуули ёһон тухай» гэһэн түүхэтэ бэшэг доторoo В. И. Ленин гүрэнэй хуули ёһо бэелүүлхэ тухай гол заабари тодорхойлон үгэһэн юм. «Калугын, Казаниин хуули гэжэ байха зэргэгүй, харин бүхы Росси дотор, советскэ республиканууудай бүхы федерации дотор нэгэн адли хуули байха ёһотой...»—гэжэ В. И. Ленин бэшээ бэлэй. Бүхы гүрэн дотороо нэгэ янзаар, нэгэн адляар хэрэглэгдэдэг хуули ёһо байгуулха эрилтэ В. И. Ленин хэдэг байгаа. Хуули нарнаар бэелүүлхын хойноһоо хиналта хэдэг гүрэнэй хиналтын орган байһан туладань прокуратурын системые зүбөөр байгуулха хэрэгые гүнзэгыгөөр үндэһэн үзэһэн баримталһан гээшэ. Нютагуудтахи засаг түрын нэгэшье шиидхэбэриин хуули ёһондо таарахагүй байхагүйн тула прокурор хадаа нарин хинамжа хэжэ байха уялгатай гэжэ тэрэ һургадаг бэлэй.

Ленинэй заабариин таарал-дуулан, СССР-эй Конституциин халаа министерствонуудай, тэдэндэ мэдэлтэй эмхи зургаануудай зүгһөө, тэрэшэлэн түшаалта нюурнууд болон СССР-эй эрхэтэдэй зүгһөө хуули ёһо хэр зүбөөр сахигдаһаб гэжэ хиналта хэжэ байха уялга СССР-эй Генеральна прокурорто даалгагдана. СССР-эй Конституциин 117-дохи статьягай үндэһөөр прокуратурын нютагуудтахи органууд өөрынгөө ажал ябуулгые имагтал СССР-эй Генеральна прокуророй мэдэл доро бэелүүлдэг.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1955 оной майн 24-дэ абаһан Указаар прокуророй хиналта тухай дүрим шэнээр баталагдаа юм. Тус дүрим Ленинэй заабариин, тэрэнэй байгуулһан гол ёһонуудай үндэһөөр зохёогдоһон. Шэнэ дүрим баталан абалга социалис хуули ёһо сахиха хэрэгые саашадань бэхижүүлхэ, ажалшадай эрхые нарин нягтаар хамгаалан аршалха хэрэгтэ зорюулагдаа.

Прокуророй хиналта гээшэ социалис хуули ёһо бэхижүүлхэ, СССР-эй, союзна болон автономно республиканууудай конституцинуудаар тогтоогдоһон СССР-эй олонитын болон гүрэнэй байгуулалтые, социалис ажахы болон социалис зөөри, СССР-эй эрхэтэдэй, гүрэнэй эмхи зургаануудай, предприятинууд, колхозууд, кооперативна болон олонитын эмхинүүдтэ хуулияар олгогдоһон политическэ, ажалай, байра байдалай, мүн бусад хубиин хэрэгтэ хабаатай эрхэнүүдые нарин нягтаар сахин аршалха зорилготой юм гээд тэрэ дүрим дотор хэлэгдэнэ.

Советскэ прокуратура үнгэрһэн 40 жэлэй туршада Коммунистическэ партиин сэсэн мэргэн удирдалга доро социалис хуули ёһо, гүрим сахин хамгаалжа байдаг. Ингэжэ коммунистическэ общество байгуулха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр туһалжа байдаг бшуу.

Социалис хуули ёһо һайнаар бэелүүлхэ ябадалда КПСС-эй, XX, XXI съездүүд айхабтар ехэ удха шанартай юм. Эдэ съездүүд нэгэ хүндэ шүтэн һүгэдэһэн үедэ хазагайруулагдаһан ленинскэ хуули ёһо нэргээн бодхооһон, нэгэ хүндэ шүтэн һүгэдэлгын хойшолонгуудта, социалис хуули ёһо эбдэхэ ябадалда эсэс табиһан байна. Тингээд һүүлэй жэлнүүдтэ гүрэнэй аюулгүй байдалые сахиха, сүүд болон прокуратурын органууд үнэн сэхэ кадрнуудаар бэхижүүлхэ талаар парти мүн лэ горьтойхон хүдэлмэри ябуулаа. Мүнөө үедэ прокуратурын органууд мэргэжэлтэй, эрдэм, түгэс юристнүүдээр хангагданхай, тэдэнэй олонхинь коммунистнууд, комсомолшууд—парти болон арадтаа үнэн сэхэ, алибаа шухала зорилгонуудые шадамар бэрхээр бэелүүлжэ шадахаар хүнүүд гээшэ.

«Социалис хуули ёһые нарин нягтаар сахиулха, хуули гүрим эбдэдэг али бүхы ушаргые үгы болгохо, гэмтэ ябадалнуудые усадхахаһаа гадна, бүхы шалтагаануудыень усадхаха гэһэн зорилго партиин урдаа табина» гэжэ КПСС-эй шэнэ Программа дотор хэлэгдэнэ.

Партиин табиһан энэ зорилгые бодото дээрэнь бэелүүлхэ бүхы арга боломжо манайда бии. Эдэ бүгэдые манай общественэ байдал, манай орон дотор бата бэхеэр хүгжэжэ байһан социалис ёһоной харилсаанууд, коммунис ёһоной үзэл бодол, арадай гэгээрэл гэмтэ хэрэг ушаруулха, хуули ёһо эбдэхэ ябадалнуудта эсэс табиха үндэһэ һуурин болоно.

Совет хуулинуудые хүндэлжэ байхаар хүнүүдые хүмүүжүүлхэ зэргэтэйбди гэжэ партиин XXII съезд дээрэ хэлэһэн үгэ соогоо Н. С. Хрущев онсолон тэмдэглэһэн байна. Хуулиин хүсэшье, мүн олонитын нүлөөнэй хүсэшье дүүрэн хэрэглэхэ шухала. Энэ удха түгэлдэр заабарине гүйсэдхэн, хуули гүрим сахилгые һайжаруулхын түлөө тэмсэлдээ прокуратурын хүдэлмэришэд олонитын хүсэндэ түшэглэдэг болоо. Прокурорһууд болон мүрдэлгэшэд хуули ёһо сахиха асуудалаар ажалшадай суглаануудай дээрэ элидхэл, мэдээсэл хэжэ байдаг болонхой. Гадна Совед-дэй сесси, ажахын болон профсоюзай эдэбхитэдэй суглаанууд дээрэ социалис хуули ёһо сахиха асуудалаар прокуророй элидхэл хэжэ байха гурим ашатай туһатай байнаа гээшэ. Тэрэшэлэн асуудал харюугай үдэшые үнгэргэлгэ, радио болон хэблэлые хэрэглэхэ ушарнууд социалис хуули ёһо сахилгые бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ нүлөөтэй.

Прокуратурын хүдэлмэришэд сүүдэй болон милициин хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта хулгай хэхэ, хулиганахаа, архидаха болон али болохо бусад харша ябадал гаргаха ушарнуудтай тэмсэхын түлөө элдэб түхэлэй һэргылэмжын хэмжээ-ябуулганууды хараалдаг, бэелүүлдэг. Хуули ёһо хазагайруулхын эсэргүү олонитын нюурта өөһэдөө хэмжээ абахынгаа хажуугаар партийна, советскэ комсомолой, органуудта мэдээсэдэг болоо.

Гүрэнэй жааг заршам нарин нягта сахиха тухай партиин Программа соо заагдана. Худал хуурмаг мэдээ хүргэхэ, гүрэнние мэхэлхэ, ажалшадай гомдол, мэдүүлгэнүүдтэ албан хойрогоор хандаха, нютагай илгаа гаргаха гэхэ мэтын хуули бусын үйлэнүүдтэй эрид шангаар тэмсэхэ зорилго прокуратурын органуудай үмэнэ табигдана.

Манай республикын прокуратурын органуудай партиина органуудай хүтэлбэри доро социалис хуули ёһые нариинаар сахиха хэрэгые бэхижүүлхэ талаар нилээд ехэ хүдэлмэри хээ гээшэ. Гэмтэ хэрэг гаргаха, ниитын гурим эбдэхэ аашануудтай хэгдэдэг тэмсэл яһала шангадхагдаа, совет хуули сахилгын хойноһоо хиналта һайжаруулагдаа. Эндэ олониитэдэ нягта холбоо барисаатайгаар хүдэлдэг болоо. Хуули гурим эбдэгшэдтэ олониитын зүгһөө нүлөө үзүүлхэ талаар бага бэшэ дүй дуршэлтэй болоодоо.

Улан-Удэдэмнай, мүн республикын бусад олохон аймагуудаар һайн дураной арадай дружинанууд эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлнэ. Тэдэнэр олониитын газарнуудта гурим сахиха, хуули ёһо хазагайрууладагшадтай тэмсэхэ хүдэлмэри ябуулна. Хүн зониие ажалдаа, ниитын зөөридэ, олониитын гуримда коммунис ёһоор хандалаг байхаар хүмүүжүүлгэдэ арадай дружинанууд, нүхэдэй сүдүүд ашатай үүргэ дүүргэнэ.

Гэхын хажуугаар республикын прокуратурын органуудай хүдэлмэридэ үшөөл ехэхэн дутагдалнууд бии байһаар. Уголовно хэрэг мүрдэлгэ зарим ушарта унжагайрдаг, хуули гурим хазагайруулха ябадалтай тэмсэхэ зуураа, олонитын туһаламжада түшэглэдэггүй гэхэ мэтын дутагдалнууд дайралдадаг.

Зорилго юуб гэхэдэ, партиин Программа дотор табигдаһан зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө прокуратурын хүдэлмэрилэгшэд бии байгаа дутуу дунданууда усадхажа, ажал-ябуулгаа эрид һайжаруулха, совет хуули ёһые арад зондо һайнаар нэбтэрүүлхэ, олониитэтэеэ холбоо барисаатайгаар хүдэлхэ, социалис хуули ёһо нарин нягтаар сахиха уялгатай.

В. И. Ленинэй үүсхэлээр байгуулагдаһан советскэ прокуратурын тогтоһоор 40 жэлэй ойн баярые тэмдэглэхэ зуураа, прокуратурын хүдэлмэрилэгшэд партиингаа, совет гүрэнэй, арадай үүргэһэн үндэр дээдэ этигэл найдабарине үнэн сэхээр харюулха.

МОСКВА. «Москабель» гэжэ заводто тон бүхэ, будүүн проводанүүдые бүтээжэ шэнэ отделени ашаглалгада үгтөө. Шэнэ продукци бүтээхэ гаргалга арадай ажахын хэрэгтэй болодог электродвигательнүүдэй, генераторнуудай хэмжүүр болон шэгнүүрнине бага болгохо арга олгохо үгэнэ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ отделенидэ. Ахалагша технолог В. Д. Фирсанов (зүүн гарһаа), халаанай бригадир Н. И. Ситников шэнэ продукциин шанар шалгажа байна.

ТАСС-эй фотохроникэ.

Амжалта өөрөө ерэдэггүй

Улан-Удын модоной завод түрүү предприятинуудай тоодо ороһоор үниинэй. Долоон жэлэй дүрбэдэхи жэлэй эхинһээ хойшо энэ түсэбһөө гадуур 1124 кубометр модон бэлэдхэжэ, элдэб зүйлнүүд бүтээгдэн гаргагдаа. Түсэбһөө гадуур 78 вагон хүрөөдэмэл модон бусад областьнуудта эльгээгдэ.

Заводой цех, бригадануудай хоорондо дэлгэрһэн социалис мурысөөндэ модо хүрөөдэлгын цех түрүүлжэ ябана. Александр Атрашкевичын хүтэлбэрилдэг коммунис ажалай бригада, мүн Николай Мартемьяновай, Василий Никифоровой дадаг бригаданууд бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Эдэнэй гэшүүд даабараа ходо 120—130 процент дүүргэнэ.

Модо урадхуулдаг цехын хүдэлмэришэд, Бурядай АССР-эй Верховно Совэдэй депутат Александр Георгиевич Плеханов, Сергей Карузев, Федор Яковлев, Ефим Афанасьев болон бусад түрүү дүй дуршэл дэлгэрүүлхэ гэжэ оролдоно.

Тус заводойхид нёдондонойхиһоо 60 мянган кубометрээр үлүү ехэ модо энэ жэлдэ болбосоруулха даабаритай.

Б. Будаев.

ЭДЭБХИ ХЭШЭЭЛЭЙ ҮРЭ

Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхозойхид газетэ, журналнуудые олоор захяад, абажа байнхай. Тэндэхи 1000 хүн бүхэндэ 562 хэһэг газетэ, журналнууд хүртэнэ. Энэ тоо юу харуулнаб гэхэдэ, республика дотор 1000 хүн зондо хүртэдэг дунда зэргын жэшээнһээ 86 хэһэг үлүү дээгүүр болоно.

Ямагаад олон газетэ, журналнуудые «Сибиряк» колхозой гэшүүд болон тэндэхи хүдэлмэришэд, алба хаагшадай дунда тараажа шадаа гээшэб гэхэдэ, колхозой парторганизациин секретарь нүхэр Г. Н. Тугарин, хэлхээ холбооной отделениин начальник нүхэр П. П. Байбородин энэ шухала хүдэлмэрине һайнаар эмхидхэжэ шадаа. 11 хүнһөө бүридэһэн хэблэл тарааха совет эндэ саг үргэлжэ хүдэлдэг, түсэбөө дүүргэдэг байна. Хэблэл тараахын соведэй гэшүүдһээ нүхэд Г. Д. Домышев (плодо-овощной заводой директор), И. Д. Замураев (колхозой бухгалтер) илангаа шалгарна.

Н. Хазагаев.

ҮНЭН ЗҮРХЭНЭЙ ОРОЛДОЛГО

УТА сагаан шулуун байшангай хоёрдохи дабхартахи үргэн үүдэ сэлихэтэймнай зэргэ гонзогоршог хара, эрбэгэнүүр нюуртай эхэнэр, урихан нарин хоолойгоор «орожо хайрлыт!» гэһэн уряал табиба. Тиигээд «...хамаагүй, хамаагүй. Саг үшөө эртэ байна, хэрэгтэй номоо шэлэгты» гэбэ. Эгээл энэ үедэ «ажалдаа шунаһан хүн хаш» гэһэн бодол тэрэ дороо толгойдомни түрөөдхөө. Уданшьегүй тэрэнэйтэй хүсэд зугаалжа, ажал хүдэлмэрийтэйнь танилсахада, үнөөхи тобшолонхай тодорон тобойжо харагдаа.

Нээрээшье Сэлэнгын аймагай Ново-Селенгинск тосхоной библиотекые даагш... нүхэр Иванова даһан хэрэгээ һайн мэдэхэ, ажал хүдэлмэреэ шэнэ эрилтэдэ харюусамаар табижа шадаһан мэргэжэлтэ. Эндэ Зарема Дашиевнае таниха, мэдэхэгүй хүниие олохонь бэрхэтэй. Энэмнай эдир хүбүүд, басагадһаа эхилээд, үбгэд хүгшэдэй дунда хүндэтэй болоһон нүхэр, дүтын түшэлагша, зоной хэлсэдэгэй ёһоор «гэгээрүүлэгшэнь» юм. Тэрэ үдэр удаан хүдэлжэ һайса эсэһэн байбашье, хөөрүү энеэдэтэй зандаал байгаа һэн.

Библиотекэ соонь һаруул, ариг сэбэр, олон үнгын сэсэгэй хангалтама һайхан үнэр хамар сорьён анхилна. Налай дэлгэр дүрбэн хананууудынь шалдаа хүрэтэр шахуу шэмэглээтэй. Юрэл гоёогдоо бэшэ, удха түгэлдэр уряа лозунг, плакадууд аржыжа харагдана. Илангаа уншалгынь үүдэн зал һайнаар түхеэрэгдэнхэй. Номой выставкэ бии, диаграмма зурагууд олон. Тобшолходо, харуулан ойлгуулха агитациин олохон онол аргануд хэрэглэгдэнэ.

Уласхоорондын байдалда зорюулагдаһан буланһын уншагшадай анхарал ехээр татадаг юм. Энэнь «Мэдэнэ гүш, дэлхэй дээрэ юун болоожо байнаб?» гэһэн гаршагтай. Тэрээн доро һонин һонин материалнууд элбэг, дэлхэйн карта дээрэ улаахан түгэнууд намилзажа, дарлалта мүлжэлгэһөө сүлөөрһэн гүрэнүүдые харуулдаг. Мүн эндэ «Африка хүсэеэ зангидана» гэһэн тон һонирхолтой плакат — монтаж толорно.

— Эдэ бүгэдэмнай үе үе болоод лэ һэлгэгдэжэ, шэнэ шэнэ һонин материалнууд табигдажа байдаг юм, — гээд библиотекые даагша үгөө үргэлжэлүүлбэ.—Нэлэгэхэдээ бидэ юрэл дайралдаһан материалнуудые табидаггүйбди, харин хаана, ямар газарта болохо байһан шухала шухала хэрэгүүдтэ зориулагдаһаа. Тиигээгүйдэ хүнүүд иимэ стенд —плакадуудые һонирходоггүй...

Эндэхи хүдэлмэрилэгшэд, нэн түрүүн нүхэр Иванова түрүүтэй библиотекарьнууд —Ангелина Алимасова, Вера Доржиева гэгшэд нэгэмэл аргаар ном абалга эмхидхэхэтэйгээ хамта тусхай литературада зорюулагдаһан выставкэ саг үргэлжэ дэлгэдэг. «КПСС-эй Программа шудалагшадта туһаламжа», «Коммунизмын алхамууд», «Эб найрамдал, амгалан байдалай зам», «Замбуулинай харгы нээгдэбээ» гэхэ мэтэ нэрэтэй стендүүдтэ шухала шухала номууд табигдаад байдаг. Библиографиин - справкын хүдэлмэри һайнаар табигдаатай.

Зүгөөр тэдэ энээгээр ажалаа хизаарлангүй, олонитын дунда ойлгуулгамжын хүдэлмэри ходо ябуулжа, уншагшадай конференци, ном уншаад зүбшэн хэлсэлгэ, уран зохёолой үдэшэ эмхидхэжэ байдаг. Энэ хэрэгтэнь тосхоной багшанар, врачууд, культурын байшангай хүдэлмэрилэгшэд болон бусад эдэбхитэд хэмгүй ехэ туһа хүргэдэг байна. Эдэнэй хүсөөр һүүлэй үедэ түхэй үдэшэнүүд, лекцинүүд үнгэргэгдэдэг болонхой.

Нёдондо жэл Үльдэргын-хидэй жэшээгээр айл бүхэнние библиотекэтэй болгохо гэһэн хүдэлөөнэй эхилхэдэ, тэрэ тэмсэлдэ энэ библиотекынхид, эдэбхитэд шууд оролсоһон юм. Тингэжэ ажалшадтай холбоо барисаагаа улам шангадхаа, хэнэй ямар ном һонирходог байһые мэдэжэ абаа. Тингэһэнэйнгээ ашаар ном һударяа бури олошоруулжа, гурбан мянга шахуу уншагшадтай болоо. Сагай ошохо тума уншагшадайнь номуудайншье тоо улам олошоржол байдаг. Эгээл тиимэһээ энээндэ «РСФСР-эй эрхим библиотекэ» гэһэн диплом үгтэнхэй.

Зарема Дашиевна хүдөөгэй библиотекэнүүдтэ методикын талаар туһа хүргэхэ хэрэгтэ шухала анхарал хандуулдаг, хүргэдэгшэ. Тэрэнэй туһаламжые зүбөөр ойлгоһон, хэрэглэһэн библиотекарьнууд ажал хүдэлмэреэ нютагайнгаа байдалтай нягта холботоогоор ябуулжа, амжалтануудые туйлана. Мүн уншагшадайнь өөрын библиотекэтэй зэргэшье олошоржо байнхай. Ингэжэ түрүү дүй дуршэл хэрэглэн, аймагай олохон библиотекэнүүдтэ КПСС-эй XXII съездын, партиин ЦК-гэй мартын Пленумэй шиидхэбэринүүдые үргэн олониитэдэ гүнзэгыгөөр тайлбарилхаар яһала һайн дүнгүүдые туйланхай.

— Нилээдгүй юумэн бүтээгдэбэшье, хэхэ ажал хэмгүй ехэ байна, эдэ бүгэдэмнай түрүүшын лэ алхам болоно,—гэжэ нүхэр Иванова саашанхи зорилгонуудтаа тогтоно.

— Культурын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай съездын делегат байһан тула һая Москвааһаа ерэбэб. Оронойнгоо олохон эрхим библиотекарьнуудтай танилсааб. Түрүү жэшээнүүдые шэнжэлээд, мүнөө манай хэһэн хүдэлмэри үшөөл бигүй байна даа,—гэжэ тэрэ саруухаар хөөрэө бэлэй.

Нүхэр Иванова ниислэл хотоһоо олоно ерэһэн шэнэ аргануудаа мүнөө ажал хүдэлмэридөө хэрэглэхын түлөө үнэн зүрхэнһөө оролдожо эхилэнхэй.

И. Очорон.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: З. Д. Иванова (зүүн гарһаа) уншагшадайнгаа дунда.

Шог зугаа, шорон үгэ

Хүндэтэ уншагшад! «Шог зугаа, шорон үгэ» гэжэ сатирын хуудаһанаймнай түрүүшынхиеэ гараһаар тэбхэр гурбан һара үнгэрбэ. Ажабайдалда дайралдадаг али бүхы дутуу дундануудые шүүмжэлһэн олон шүлэг, дуунууд, рассказууд, фельетонууд болон бусадшье материалнууд манай редакцида ороһон байна. Тэдэнэй олонхинь, мэдээжэ «Мархайн аша Тархайн» нэрээр толилогдон гараһан байха. Мүнөө «Бурят үнэн» газетын редакцида «Литература болон искусствын» шэнэ таһаг нээгдээ. Энэ таһаг хадаа гол түлэб Бурядай литературын, искусствын асуудалнуудаар материалнуудые бэлдэхын хажуугаар мүнөө үедэ шухала удхашанартай болоһон сатира гэхэ гү, али шог ёгто зохёолнуудые илангаяа хайхарамжатайгаар хэрэглэн, газетынгээ хуудаһанда бэлэдхэхэ уялгатай байна. Тиимэһээ саашадаа литература болон искусствын асуудалнуудаар, мүн шог ёгто зохёолнуудые манай редакцида эльгээхэдээ, «Литература болон искусствын таһагта» гэжэ гаршаглахые гүйнабди. Энээнһээ хойшо «Шог зугаа, шорон үгэ» гэһэн сатирын хуудаһа саг үргэлжэ, таһалдуулангүй гаргажа байхаар хараалнабди.

Ээлжээтэ хуудаһандаа танай материалнуудые хүлеэнэбди, хүндэтэ уншагшад!

Номой шэнжэлэл

„Хүдхэшүүл“

«Хүдхэшүүл»—Гунга Чимитовэй бэшэһэн шог ёгто зохёолнуудайнь түрүүшын ном юм. Тэрээн соо 23 басниһаа гадна, «Луйбуур Лүмбэ» гэжэ үльгэр-поэмэ багтанхай. Гунга Чимитов манай арад олондо һаад хэгшэдые, ажабайдалһаа гээгдэгшэдые хурса гуурһаараа хайрагүй сүмэ хадхаһан ёһотойл бурят маяг түхэлтэй зохёолнуудые бэшэжэ шадаа гэжэ сэхэ хэлэлтэй. Басни бүхэниинь өөрын шэнжэтэй, шүүмжэлхы удхаараа гүнзэгы гэжэ хэлэбэл алдуу болохогүй. Жэшээлхэдэ, «Шандаган» гэжэ басни соо худалша хуурмаг, «билдууша шалзархайнуудые биса сохихын тула бэшэбэб» гэжэ автор мэдүүлнэ. Үгышье һаа, «Эрбээхэй ба гал» гэжэ басни соогоо юумые гадаада дүрөөрнь бэшэ, харин дотоодо удхаарнь шүүбэрилхэ хэрэгтэй гэжэ уряална. Мүн номойнгоо түгэсхэлдэ авторай иигэжэ бэшэһэн тайхалгүй:

Гуулитайхан зариманай
Гуурһанайм үзүүрээр хадхуулжа,
Өөрынтөө муу абариие
Өөнтэгшэлжэ ойлгоо һаань,
Уралаа ехээр жэмыжэ
Уураа булхайн хүрөө һаань,
Баһал хэрэг бүтээ гээд
Баярлахаб бүтүүхэн.

Гунга Чимитовэй зохёолнуудайнь хэлэн хурса, удхань ойлгосотой, тодо. Гэбэшье хаа ганса рифм тааруулхын тэдысэ һуурияа олоогүй үгэнүүдые автор хэрэглэхээ һанана. Заримдаа (жэшээлхэдэ, «Эрбээхэй» гэжэ басни) удхаараа баларшаг зүйлнүүд дайралдана. Зүгөөр юрэнхы дээрээ Гунга Чимитов шог ёгто зохёолнуудые бэшэжэ шадаха бэлигтэй поэт байһыень «Хүдхэшүүл» гэжэ номынь гэршэлнэ.

Иимэ номууд олоор гаража байг лэ!

Д. Абашеев.

ОЙ СОО

(Уран зохёолшодой анхаралда)

Би һаяшаг, нэгэ амаралтын үдэр, хоёр аматаяа үргэлөөд, ой тайгаар агнахаяа гараба гээшэб. Гэнтэ харахадам, урдаһаамни бартахи баабгай дүтэлжэ ябабал даа. Бахардаһандаа буугаашье мартажархёод: «Баабгай, баабгай, хайшаа ошохотнайб?»—гэжэрхиһэмни, харин тэрэм сэбэр бурят хэлээр:

—Уран зохёолшодтой уулзаха һанаатай ябанаб,—гэбэ. —Өй тайга соо намайе хүн хараһаар лэ барижархидаг болоо. Эшээндээ унтахадаа хошхоногтоо холтоһон шаантаг шаагаад, хургаа хүхэжэ, альгаяа долёожо хэбтэдэгшье гэжэ хардуулнаб. Шамтай уулзаашам яагаа һайн юм. Залуу нүхэр, бусахадаа тэдэ хүйхэрнүүдтээ дуулгыш. Баабгай тухай бэшэбэл, түрүүн намтай танилсаг лэ. Хамар доро хахархай аман байнал гэжэ хурга альтаяа хүхэнэ, долёоно гэхэ мэтээр худалаар бэшэхэеэ болиг лэ. Минии мүнөө унтаха үргэһэншье хүрэхэеэ болишоод, иигэжэ тэнэжэ ябанаб.

Захяагынь дүүргэхэб гэжэ би үгэеэ үгэбэб.

— Халаг, тэдэ бэшээшэдтэй уулзабал, тон зохид байгаа,—гэжэ бүрбэр бадашажархёод, бартахи ябашаба.

Саашаа ябажа ябатарни, халюун буурал хандагай хуһа шүргөөжэ байтараа, уусаяа хараад: «Ямар ехэ шархаб!» гэжэ янгархажа, ёоложо байбал даа.

Намайе хараад:

— Хайрлыш, юрэдөө, хүбүүн!—гэжэ хандаба.—Үнинэй үндыхэһөөмни байдаг уусынгаа шархадашье орилногүйб. Уршагаа элирүүлжэ хэлэбэлшни иимэ юм, шагныш: ульгам хатар жороо, ябаган гэшхэдэлһээ бэшэ ябадал түрэһөөршье туршаа үгы аад, үтэлһэн хойноо Виссарион Бильдушкиновта «харайлга заалгажа, зобожо тулижа байналби». Этигээ үгы һаа, рассказуудыеншье уншахадаш болохо. Тэдээн соонь «хандагайнууд хуу харайлдашана»—гэхэдэнь, урдаһаань хэлэхэшье үгэмни олдобогүйл...

Бүри үдэшэ харанхы болоһон хойно, агнууриһаа бусахаяа ойһоо гараад ябахадамни, хүртэ дарагдажа хүршэһэн нуур дээрэ шаг шууяан боложо байба. Абяагаарнь тухайлхадам, ангир шубуудай гангинаан хэбэртэй. «Энэ баһал манай бэшээшэдэй хэһэн хэрэг гээшэ гү даа?»—гэһэн бодол досоом түрөөдхибэ. Зүб даа.

Бурят уран зохёолшо Даширабдан Батажабай повесть соогоо ямаршье үндэһэгүйгөөр «ангир шубууд үхибүүдээ эдидэг» гэжэрхёо ха. Тиигээд лэ эндэ эхэ, эсэгэ ангирнууд халуунше ороноо бусаагүй, үй хай бололдожо һууханъ гайхалтай бэшэ һэн.

Хооһон сумаа гоёлтотойшье һаа, иимэ ангуудтай уулзаад амаралтынгаа үдэрэй агнууриһаа бусаа һэм.

Этигээ үгы һаа, хүндэтэ уран зохёолшод, ой тайгада гаража, уулзаһан ангуудтайм танилсахадатнай болохо.

Ч. Содбоев.

Ябаган шог зугаануудһаа

1. Арсалдаан

Хоёр эрэшүүл хөөрэлдэжэ ябаба ха.

— Да-а, урдань хүн гээшэ ондоол байгаа юм даа. Илангаяа залуу зон аха заха хүнүүдые хүндэлдэг бэлэйл — мүнөөнэйхид шэнги бэшэ һэн.

— Хари, ямар юм ааб. Һанахадамни, үлүү гомдол гээшэ ха. Клубта ороходо, һууригүй байбалнь, залуу нүхэд һуурияа бодожо үгэхэгүй аал?

— Энээнһээ юун болохоб? Тээмэндэ театрай ерэхэдэ, зон олон суглараа. Залуушуул бүри олон, теэд һамгамни бүхэли хоёр час соо хүл дээрээ байгаа. Досоогоо олон табые бодожо һуугааб...

2. „Тэмээн“

Үбгэниинь бага халамгайшаг:

— Нүх-аар, юрэдөө, мэдэнэ гүш даа: тэмээн найман үдэр юумэ уунгүй ажаллажа шададаг юм байнал,—гэбэ.

Һамганиинь енгүүрхэжэ:

— О! Найман үдэр уугаад юушье хэдэггүй нэгэ тэмээе би мэдэхэб...—гээ һэн.

Дондок УЛЗЫТУЕВ

ШОГ ЁГТО БАДАГУУД

1.

Абын бүдүүн хүзүүн дээр
Арзын амһар унхяашан.
Ажал хэхын орондо
Аляархалдаад ябаашан.

2.

Шэб шэнэхэн костюм,
Чех модын костюм!
Борхоолходоо — зуута,
Бодото сэнгынь—табита.

3.

— «Найдалтайхан»
наймаашан,
Найман жэлэй хулгайшан
Дутуу хэмжээд һарбайна,
Буруу хараад ирбайна.

4.

Гудамжада — гуйраншан,
Гуламтада — архиншан,
Зоной дунда — зоболонтон,
Зорёолхоһон үбшэнтэн.

5.

Ахай, хээтэй, таабайнар
Ажал дээрээ гаранхай.
Энэл гурбан баабайнар
Эреэн морёо намнанхай.

6.

Альгандаа хаартатай,
Абдартаа мүнгэтэй,
Амандаа зугаатай,
Арадаа могойтой.

„ХОЖОМ ХЭЗЭЭШЬЕ ИИШЭ ЯБАХАГҮЙБ!“

Улан-Удын вокзалһаа ута гэгшын состав аалихан хүдэлжэ, вагон соо һуурияа оложо, ан-бун гээд амархаяа һуубаб. Эгээл энэ үедэ буланда һууһан буурал толгойто хүн:

— Бурхан арьяа баала, арайл гэжэ ходорбоб. Ямар яндан город гээшэб, хожом хэзээшье иишэ ябахагүйб,—гэжэ дуугаржархиба. Тиихэдэнь толгойм үһэн үрзэгэд тэжэ, тон ехээр сухални хүрөөд:

— Тантай хөөрэлдэжэ болохо гү?—гээд дуэльдэ урижа байһан хүн шэнги хүл дээрээ бодоод, хэрзэгы шарай үзүүлэн, тэрээн тээшэ хараадхибаб. Һанаад, шэбшээд үзыт, һайн һайхан городоо талын хүндэ хэн хараалгаха, хэлүүлхэ дуратай байхаб!

— Болохол даа,—теэд, тэрэ хүн аймшагтай түргөөр һууриһаа бодожо, айхын хэбэр үзүүлэнгүй урдаһаам убайгүйгөөр хүлзөөдхибэ. — Юун тухай хөөрэлдэхэеэ һанаабта?—гэжэ нялуухан, баһанги хоолойгоор дуугараад, сэхэ урдаһаам шэртээд байба. Бишье бардам шанга бадашаһан хоолойгоор:

— Яахадаа та манай городые муушалха болообта, ямар үндэһэн бииб?—гэбэб. Купе соо һууһан хүн зон дуу шуугаа хуряагаад, юун лэ бологшо ааб тэһэншүүгээр бидэниие гэтэшоод һууба.

— Яахадааб гэхэдэ гү?— гэжэ буурал толгойто һанаа амарзаар асууба.

— Тиимэ, яахадааб?—гээд дабтабаб. Хоёр петух шэнги болошобобди.

— Нэгэдэхеэр, —гээд, тэрэм нэгэ хургаяа дараба.—Танай үзэсхэлэн һайхан город соо буугаад, Аршаан ошохо автобус аяар хоёр час соо хүлеэгээб, харин хани нүхэртөө айлшалхадаа хүн зоноор дүүрэн автобус соо хүл дээрээ байжа, хүлэршэтэрөө ябааб.

Иигэжэ хэлэхэдэнь, түрүүшынхиеэ тархяа маажабаб. Үнэхөөрөөшье үсэгэлдэр Хирпиисын завод ошохо гээд хэды шэнээн удаан автобус хүлеэһэнэя, мүнөөшье вокзал хүрэтэр ерэхын түлөө час үлүүтэй хүл дээрээ зогсоһоноо һанажархёоб.

— Хоёрдохёор, —гээд, хоёрдохи хургаяа даража, үнөөхи хүмни һанаа амар үргэлжэлүүлбэ.—Гостиницынтнай газаа хоёр нюдөө анингүй, хоёр һүни унтангүй һуужа гарааб. Урихан залуухан басаган хайрланги нюдөөр урдаһаам хараад: «Сүлөө номер үгы»,—гээд лэ байба. Гурбадахи хоногоо һуужа хонохо түйлдаа хүрэхэдөө, танил нүхэртөө хонходохо гээд, хоёр мүнгэеэ түлхеэд хоггүйгөөр автомат телефонуудта залгюулаад, абяа харюугынь дуулаагүйб. Арай гэжэ хонходоод, гостиницынгаа газаа час үлүүтэй «Такси!» —гэжэ хуугайлжал байгааб.

Эдэ бүгэдые хэлэжэ байхадань, хасарни халуу бусалжа эхилбэ, соходомни хүйтэн хүлһэн мэлмэрхэдэл гэбэ. Теэд амаа ангайха шалтаг олобогүйб.

— Гурбадахяар,—гээд тэрэмни удаадахи хургаяа дараба.— Үдын хоол бариха гэжэ столоводо ороод, үмхэшье эдеэ амандаа хээгүйб. Бүхэли час хүлеэжэ абаһан хоолни—шал хүйтэн байшоо,—гэхэдэнь, үбдэгни шэшэржэ эхилбэ.

—Дүрбэдэхеэр,—гээд хургаяа дарахадань, тэсэжэ соносохо аргам һалаад, хоёр шэхээ бүтүүлээд, дары түргэн купе сооһоо гүйжэ гараха гэһэн һэдэлгэ хэхэдэм, буурал толгойто танигдаагүй хүмни хамсыһаам таталдаад:

— Байгыт, табадахяар... зургаадахяар,—гэһэн зандаал байба. Һүүлэй һүүлдэ:— Хожом хэзээшье иишэ ябахагүйб!—гэһэн хашхараан дуулдаба. Тэрээнһээ арай гэжэ ходорон, купеһээ гараад, хүлһэеэ аршажа, хүнгөөр амилжа байхадаа, түрэл городыемни ондоо городой айлшадай шүүмжэлэлгэдэ хайрагүй оруулха шалтагаануудые олошоруулдаг хүнүүдэй этээл мүнөө мүнөө намтай дайралдаа һаань, яаха һаабиб гэжэ үнэн зүрхэнһөө сухалдан байгаа бэлэйб.

А. Жалсанов.

МАЛДА ГЭШХҮҮЛЬ... МОДОНОЙ ГОМД...

(Бичурын аймагай Жда...
нэрэмжэтэ колхозой ...
ямаршье харууһагүйгөөр ...
гэшхүүлжэ байна. Энэ асу...
нэгэтэ бэшэ сомон зүблэлд...
бигдабашье, хооһон хөөр...
холо ошодоггүй байха юм...)

(Редакцида ерэһэн бэш...

Һэшхэл багатай зарим ...
зон...
Һэнгэргүй даргын хара...
гэм...
Манхан тэнгэриин ман...
Малай хүл дор гэшхүү...
ба...
Янзын жэмэсээр бүрхө...
Яблониин модон һүлд...
бэ...
Һаглагар сэсэгээр над...
нам...
Һайхан үндэр хүсэлтэй...
бэ...
Үнэн тээшэ үбсүүгээ
сэ...
Үхибүүн мэтэ, энэрхы
зүрхэ...
Ханданаб танда: «Хэ...
түрг...
Хараагты үтэр гэмтэ...
дарг...
Хосоржо байһан мини...
Хохидол гээшэһээ арш...
һа...
Адар хүсөөр мушхар...
бол...
Алтан жэмэс һарбай...
та...

Даши Дамб...

—✦—

А. МАНГАТХ...

Архиншан тух... бадагуудһаа

1

Зуун грамм лэ уух...
Зуудаг нохойдол аһ...
Хахады барая боло...
Хара нохойдол бөһө...
хэн...

Шэлтэй архиһаа хүх...
Шиидам барижа бө...
Аашалаад бүри үнг...
Алахам, хюдахам г...
хэн...

2

Гахай болоһон «аха...
Газаа хэбтэжэ бай...
Гахай болоһон «аха...
Гараа хүлдэжэ бай...

Мархайнгаа аша Тархайда үгэ үгэе

Шэдитэ дурамай ашаар...

— Сайн, хүндэтэ Тархай! Би болбол бултанда суутай Будамшуу гээшэб!—гээд үйлсэдэ ябатарни, нэгэ хүн гарыемни гайтайхан шангаар адхаадхиба. «Будамшуу» гэхэдэнь залд гэһэндээ нюрга уруум хүйтэ даашаба. Хөөрэлдэжэ эхилэн гэхэдээ, тэрэмни ехэл зохид зантай, илдам налагай, ехэрхэхэ, хамараа һарнайлгаха гэжэ үгы, холо бодолтой, хурса харасатай —иимэ хүн байбал даа. Будамшуу намайе дуулбаряар һайса таниха болоһон, толилһон бэшэгүүдыемни хуруу хухадгүй хуу уншадаг хүн байшаба.

—Гостиницада ороһомни, Таниие дэрэ доро дэбтэрээ мартаад ябашаба гэхэдэнь, энэ асарааб,—гээд, тэрээнииемни һарбайба. Ехэ баяр хүргэбэб.

— Энээниие абагты. Минии бэлэг. Арюун зорилгото ажалдатнай ехэл туһатай байха. Энэтнай юрын бэшэ, харин шэдитэ дурам юм. Энээгээр харахадатнай муухай ябадалтан—архиншад, хааршашад, хулгайшад, хүнгэн олзо бэдэрээшэд гэхэ мэтын этэгээдүүд эли бодоор харагдаха,—гээд, нэгэ юрын лэ, магазинда байдагтал адли хоёр нюдэнэй дурам үгэжэрхибэ. Тиигээд «уулзатараа баяртай!» гэһэн хойноо юухэ юугүй гүйлгэжэ ябашаба.

Тэрэ дурамаарнь хараад үзөөб. Түрүүшээр манархаһаа бэшэ юуншье харагдаагүй байтараа, дүтэ нааша үгы, тад ондоо, танигдаагүй нютаг харагдажа эхилбэ. Хараһаар байтарни, аяар хаана, олон зуун модоной саана байһан Сэлэнгын аймагай Юрөө нютаг хэбэртэй болобо. Юрөөгэй сомоной Соведэй Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой конторой гаршагуудай харагдаадхихада, эндүүрээзгүйгөө мэдэбэб. Тииһээр байтар хэдэн хүнүүд элээр, һөрьмоһыень нэгэ нэгээр тоолохоор, харагдажа эхилбэ. Ондоо юумэ хараха гээд ядабаб. «Эдэ хүнүүдэй муухай хэрэгүүдые элирүүлээгүйдэмни ондоо юумэ харагдахагүй байба ха юм»,—гэжэ ойлгоод, хонон үнжэн гүйлгэжэ Юрөө ошөобоб.

Дурам соогоо хаража байжа, тэдэ хүнүүдэй шэг шарайень, хубсаһыень, аашыень хэлэхэдэмни тэндэхи нүхэдни тэдээниие тоб байса нэрлэжэ, ажал хэрэгыень хурга даран хэлэжэ үгэбэ. Дурамаарни өөрһөөм ондоо хүн юушье хаража шадахагүй байшаба.

Дурам соомни харагдаһан тэдэ хүнүүдые энэ бэшэг соогоо жэрылгэн жагсаахада иимэ байна:

Тахаев Мунко Дабаевич, 1914 ондо түрэһэн, Усть-Урма гэжэ тосхондо ажаһуудаг, тогтомол ажалгүй. Хүнгэн олзо гэхэдэ шүлһөө һайража ябажа гүйдэг. Нюдэ бүрлэхын тула эндэ тэндэ саг зуура хүдэлһэн нэрэ зүүдэг. Нёдондо эндэхи интернат һургуулида ойро зуура известко галдаха зуураа, тохир хургаа долёогоо: табан тонно известко Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо өөрһөө худалдажа, 312 түхэриг үрэбхөө. Энэ мэтээр хүнгэн олзын хойноһоо һалганажа ябадаг.

Манхандаев Павел Дамдинович, 1921 ондо түрэһэн. Тахаевай үреэһэн бээрэ. Тэрэл тосхондо ажаһуудаг. Һангай мүнгэ үриһэнэйнгөө түлөө урдань сүүдлүүлһэн. Тусхай ажалгүй, архинша. Колхозой гэртэ һуудаг мүртөө — байрынгаа, газар дээрэнь малаа бэлшээһэнэйнгээ түлөө мүнгэ үни заяанай түлөөгүй.

Цыренов Дашинима Чойбсонович, 1930 ондо түрэһэн, Үдэнгэ тосхондо, колхозой хоёрдохи бригадада һуудаг. Читын областиин гидрометеостанцида уһанай хэмжүүршээр хүдэлдэг нэрэтэй, хүнгэн олзын боошхо уруу тархяа шэнгээһэн хүн. Нёдондо нэгэ гэр бариад, Цырен-Гарма Нимаевта худалдаа. Мүн нэгэ гэр түрэлдөө—Цыренов Бадмажабта худалдаа. Гадна шалсаргана, һамар худалдажа ехэ олзо оруулдаг хүхэ наймаашан. Тэрэ хоёр томо үхэр, хоёр эхэ хони, гурбан хурьга, арбаад тахяа барина. 1961 ондо Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо хониной байра договороор барижа байтараа, дутуу орхёод тэрьелшоо. Тэрээнһээнь боложо колхоз хонёо хүйтэн байрада түрүүлхэ баатай болоо. Энэ шалтагаанаар колхозой 218 хурьган үхэһэн байна.

Аха дүү Коневүүд Семен, Сергей Георгиевичүүд, 1933, 1937 онуудта түрэһэн, Хүнгэн олзын хойноһоо мэдээтэй мэдээгүй гүйлдэнэ. Нюдэ бүрлэхын тула интернат һургуулида хүдэлһэн нэрэ зүүжэ байһанаа, мүнөө тогтомол ажалгүй болонхой. Колхозой гэртэ байдаг мүртөө хүлһыень түлэжэ үгэнэгүй.

Дээрэ дурсагдаһан хүнгэн олзо бэдэрээшэд 1962 оной апрелиин 17-до Сомсоведэй сессидэ дуудуулһан аад, нэгэниинье ерээгүй. Табан хоногой турша соо ажалда орохо гэһэн бэшэмэл захиралта сесси тэдэнэртэ эльгээгээ. Теэд тэрэ захиралтыень эдэ хубалзанууд дүүргээгүй, дүүргэхэшье гэжэ һанаашалаагүй...

Будамшуугай үгэһэн шэдитэ дурамай ашаар эдэнэрые элирүүлжэ, балшыса барижа, эндэ жэрылгэбэ гээшэб. Юрөөгэй сомоной Совет болон Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд эдээниие хэды болотор дура зоргон соонь орхигшо ааб, хараад байя!

ТАНИНА ГҮТ?

ЭЙ, ТУГАЛНУУД, ТУГАЛНУУД

Хэжэнгын совхозой Бахлайтын гүүртэдэ һүүлэй һара соо 6 тугал гарзалаа.

Улаан эреэн буха гү,
Ураг эдеэтэ үнеэн гү —
Болоод ябаха тугалнууд аад,
Барһад яагаад үхэнэб даа.
Нозог нарай байхадань
Нойтон газарта хэбтүүлээ гү?

Ахир бага үедэнь
Амтан һүмбэйнь багадаа гү?
Ямар аргын дутамагһаа
Ярдаг үбшэн таһарнагүйб?
Шэлбээ хатаһан тэдэнэр
Шорой доро оронол даа!
Борьбо дээрээ тохиижо,
Борсо болоһон тугалнуудые
Үтэр түргэн һэргээхээр
Үень болоо бэшэ юм гү?

Шираб Бадмаев.

Редакторай ор...
М. Н. НИМ...

Манай адрес, телефону...

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 28. ТЕ... ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора — 46-32, зам. редактора 32-74, ответ. секретаря—27-37, отделов партийной жизни пропаганды—24-74, сельского хозяйства и советского стр... тельства—47-59, промышленности и транспорта, инфор... —35-14, культуры и литературы и искусства—34-05, ... и рабселькоров—40-19, отдел переводов и корректорск... —35-95, бухгалтерия— 37-32. Для междугородных переговоров—16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Бурятской АССР.

Н00883. Зак. № 2...